

ΠΕΡΙΚΛΗΜΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟ
ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΠΟΥ ΒΡΑΒΕΥΤΗΚΑΝ
ΣΤΟ ΦΙΛΟΔΟΡΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΝΙΚΒΑ, ΛΕΒΑΝΤΑ
ΑΔΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΝΝΗ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
ΘΑΛΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ
ΛΕΤΩΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ
ΝΙΚΟΥ ΤΡΕΧΑ
ΝΙΚΟΥ ΔΙΑΓΚΑ
ΜΑΜΜΕΔΗ, ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ, ΜΑΓΓΑΝΑΡΗ
ΜΑΡΙΚΑΣ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
ΚΛΕΑΡΧΟΥ ΜΙΜΙΚΟΥ
ΗΡΑΚΛΗ ΜΑΛΛΩΣΗ
ΛΕΤΩΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ
ΔΗΜ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΓΙΑΝΝΗ ΝΤΕΓΙΑΝΝΗ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ : ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ, ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΜΑΣ
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Εισηγητική έκθεση Διαγωνισμού πεζών.
«Συμβολή στο Ναυτικό Δίκαιο».
«Όνειροπολώντας τὸ Βορρά».
«Μὲ ἀγάπη σὲ μιὰ γέρινη καρδιά».
«Σὰν παραμύθι».
«Ἱστορία ἐνὸς χιλιάρικου».
«Τὸ τραγούδι τῆς ζωῆς».
Εισηγητική έκθεση Διαγωνισμού στίχων.
«Κι' ἂν μάδησε...».
«Ἐξομολόγηση τοῦ γέρω—ναυτικοῦ».
«Δησαυνημένες παιδοῦλες».
«Χωρισμός».
«Ἥσθη ἀπλώνεται ἡ βραδυά».
«Σὲ πορείες Σκολιέρ».

“ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,
ΜΗΝΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΩΡΟΥ 6
(ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ)

Τυπογραφεία : Τσαμαδού 44 Πειραιώς

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έξωτερικού χρόν. 1 1/2 δολ.
Έξωτερικού 50 δραχ.
 ξέμ. 25 »
Αίγυπτος και Κύπρος 8 Σελλίνια
Δωδεκάνησα 25 Λιρέτες

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 5

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΣΤΕΦ. ΣΤΑΝΕΛΛΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ

“ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,
(LE DEPART)
REVUE MENSUELLE LITTERAIRE

BUREAUX: DOROU 6
(PLACE DE LA CONCORDE)

Imprimerie: Tsamadou 44

ABONNEMENTS

Etranger pour une année 1 1/2 doll.
Interieur » 50 drach.
Egypte et Chypre 8 shillings
Rodi 25 lirettes

ΤΟ “ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,
ΕΓΚΑΙΝΙΑΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟ 7^Ο ΦΥΛΛΟ
ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ ΣΤΗ 2^Η ΕΞΑΜΗΝΙΑ
ΘΑ ΒΓΗ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟ
ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΟ ΕΚΔΕΚΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΑΛΙΩΝ
ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ - ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ
ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΛΑΒΑΙΝΟΥΝ ΜΕΡΟΣ 100 ΛΟΓΙΟΙ
ΜΕ ΤΡΕΙΣ ΣΕΛΙΔΕΣ, ΓΙΑ ΤΟΥΣ «ΝΕΟΥΣ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΟΥΝ»
Κριτικές—Σημειώματα—Νέο Φιλολογικό Διαγωνισμό

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΤΑ ΕΓΧΩΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟ
ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ
ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΠΟΥ ΒΡΑΒΕΥΤΗΚΑΝ
ΣΤΟΝ ΑΪ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΕΩΝ

Ο Διηγηματογραφικός Διαγωνισμός ενός περιοδικού όπως το «Ξεκίνημα», που κυκλοφορεί μέσα στους νέους που πρωταρχίζουν την πνευματική τους προσπάθεια, έχει έναν μεγάλο σκοπό: Να προωθήσει τους νέους σε κάποια άμιλλα, να τους τονώσει την αισιοδοξία για τη δουλειά τους και να φέρη σε φώς τις εργασίες τους εκείνες, που κλείνουν μέσα τους τα πρωταρχικά γνωρίσματα του ταλέντου τους. Αυτός ο σκοπός μπορεί να τη κανείς αδίστακτα ότι επέτυχε.

Στην εργασία των αναγνωστών που υπεβλήθητε στην επιτροπή—κι' ήταν άρχε-τή, 51 διηγήματα, πρόζες και πεζοτάγουντα—δέν βραβεύτηκαν βέβαια άρτια έργα, γιατί τέτοια είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν όχι μονάχα σε διαγωνισμούς νέων, αλλά και σε εργασίες έμπειρωτέρων πνευματικών ανθρώπων, φανερώθηκαν όμως προσπάθειες αξιόλογες, άξιες εκτίμησης και πρό παντός πολύ έλπιδοφόρες.

Η θεματογραφική μορφή της υποβληθείσης εργασίας, μπορούμε να πούμε ότι δέν υπήρξε σύμφωνη με τις προσδοκίες της Επιτροπής. Τα περισσότερα έργα διαπέφονται από μια διάθεση νοσηρού ρομαντισμού, ελάχιστα δέ άποτελούν άπολειρες συλλήψεως συνθετικών κοινωνικών εικόνων της εποχής μας. Πουθενά δέν υπάρχει ή άνησυχία και ή βαθύτερη σκέψη. Το φαινόμενο αυτό, μάς προδίνει τη νεαρή ήλικία των λογοτεχνών που έλαβαν μέρος στο Διαγωνισμό (ή άδικανοποίηση του σεξουαλι-κού ένστίκτου είναι τις περισσότερες φορές ο κύριος λόγος μιας νοσηρής, ρομαντι-κής διάθεσης) και μάς δημιουργεί και την πεποίθηση ότι είναι τέλεια άνυποψίαστοι από τα προβλήματα που άπασχολούν τον σημερινό άνθρωπο. Αυτό όμως το σοβαρό μειονέκτημα πιστεύουμε ότι με τον καιρό και με την πνευματική τους άνδρωση θα πάψη να υπάρχει.

Από την εργασία που υπεβλήθη, η Έπιτροπή, έπειτα από προσεκτική μελέτη, ξεχώρισε τα παρακάτω έργα, στα όποια και αποφάσισε να δοθούν τα τρία βραβεία και οι τρεις έταιριοι του περιοδικού:

1) Το διήγημα «Συμβολή στο Ναυτικό Δίκαιο», με την ύπογραφή "Ένας όποιος-δήποτε. Στο διήγημα αυτό, υπάρχει το ανώτερο συνθετικό στοιχείο. Ο συγγραφέας του φαίνεται ότι είναι άνθρωπος με αναμφισβήτητο ταλέντο. Στο έργο του μάς δίνει τη ζωή ενός ήθικα διεφθαρμένου Αστικού τύπου. Ο άνθρωπος αυτός, δεν συναισθάνεται το βαθύτερο σκοπό της ζωής. Έκμεταλλεύόμενος την ταξική του ατμόσφαιρα (τη φιλοδοξία της μάννας του να τον κάμει σπουδαίο δικηγόρο, με πολλά βιβλία, με πολλή σοβαρότητα κ.λπ.) σπαταλάει τα χρήματά της την περιουσία του, σ' έναν όργιαστικό βίο στο Παρίσι, και γυρίζει από κει με μοναδικό έφοδιο, έναν όγκώδη τόμο από χειρόγραφα, που φέρνουν τον τίτλο: «Συμβολή στο Ναυτικό Δίκαιο». Είναι μερικές αντιγραφές και μεταφράσεις από διάφορα βιβλία που πέσαν στα χέρια του και αφού τις έχει συνδέσει μεταξύ τους, τους έχει δώσει μορφή ειδικής διατριβής. Η μητέρα του, ή υπηρέτρια Σαλώμη, που τον είχε για έφοιμο της στη νεαρή του ηλικία, μένουν ίκανοποιημένες από τον όγκώδη αυτόν τόμο των χειρογράφων του, που φέρνουν αυτόν τον σπουδαίο τίτλο. *Δεν ζητάνε τίποτε περισσότερο.* Δημιουργείται τότε μια νέα ατμόσφαιρα, στην όποια αυτός *αφίεται* χωρίς καμιά διάθεση αντίδρασης, μ' ένα νοσηρό μπλαζεδισμό, *περιμένοντας* τη μοιραία λύση...

Το διήγημα αυτό, το χαρακτηρίζει μια διάθεση σαρκασμού και είναι ένα από τα ελάχιστα κομμάτια—μετριούνται στα δάκτυλα—του νεοελληνικού πεζού λόγου, που είναι βγαλμένα μέσα από την ζωή της Αστικής μας τάξης. Αν υπάρχουν όρισμένες ατέλειες στην αισθητική του μορφή, α' δεν δλοκληρώνουν το νόημά του κι' αφίουν μερικά κάτω σκοτεινά σηκία, είναι γιατί ο *συγγραφέας δοκιμάζει τα φτερά του* σε συνθετικά θέματα, που ξεπερνάνε το γνωστό θεματογραφικό κύκλο, και τις τωρινές δυνάμεις του. Όστόσο, ο συγγραφέας φαίνεται να έχει δουλέψει εύσυνειδητα και πως έχει βασικές αρετές. Η γλώσσα του είναι στρωτή, ή παρατήρηση ή λεπτή κι' έχει μερικές εκφράσεις που ξεφρνιάζουν με την όμορφιά τους. Αν συνεχίσει την προσπάθειά του στον θεματογραφικό τομέα που διάλεξε, θα προσφέρει πολλές υπηρεσίες σε μια πλευρά του νεοελληνικού διηγήματος, που δείχνεται παραμελημένη, στο να μάς δώσει δηλαδή με τον τρόπο που θα πρέπει, την ψυχρόνθεση του Άστου. Έλάχιστα είναι τα διηγήματα που μάς άποκαλύπτουν αυτό το πράγμα. Οι λιγοστοί νέοι διηγηματογράφοι, που δεν άσχολούνται με την ήθογραφία *άλλα* καταπιάνονται με τον ρεαλισμό και την ζωή της μάζας, ό καθένας βέβαια με το δικό του τρόπο: άλλοι με κάποια συμπάθεια, άλλοι με κάποιο όικτο κι' άλλοι με την έσώτερη πρόθεση να μάς δώσουν τους συνειδητούς πόθους των προλεταρίων. Το φαινόμενο τουτο, όφείλεται όχι μονάχα στην έπίδραση της κοινωνικής μας ατμόσφαιρας, *άλλα* και στο γεγονός της ταξικής θέσης των διηγηματογράφων μας. Οι περισσότεροι, όλοι σχεδόν, προέρχονται μέσ' άπ' την μικροαστική και εργατική τάξη και βιοπαλαιών σκληρά για να βγάλουν το ψωμί τους. Δεν έχουν γνωρίσει λοιπόν την Αστική ζωή στην έσωτερική της μορφή. Και δεν μπορούν συνεπώς ν' αποδώσουν ειλικρινά, αυθόρμητα καμιάν εικόνα της. Ο συγγραφέας του διηγήματος αυτού, φαίνεται ότι έχει έψη τη ζωή αυτήν και την έχει σπουδάσει, και έστρεψε στον τομέα αυτόν την πνευματική του προσπάθεια.

Μ' αυτές τις άπόψεις ή έπιτροπή άποφάσισε να δώσει το 1ο βραβείο στο συγγραφέα της «Συμβολής στο Ναυτικό Δίκαιο».

2) Το διήγημα «Όνειροτόνος στο Βορρά», με την ύπογραφή Γιάννης Ρούμης, κλείνει μέσα του μια λεπτή συγκίνηση. Η ήρωίδα του είναι έπιρρεασμένη από τις περιγραφές των βορειών χωρών, από ρομάντζα που μιλούν για ξένους τόπους, γι' άγνωστες σ' αυτήν όμορφές, κι' αισθάνεται μέσα της τον άκατανίκητο πόθο να φύγει μακριά άπ' τον τόπο της: το στερό και τον άβυσταχο κι' έπειτα από μιάν έσωτερική πάλη φεύγει, άκολουθώντας έναν άξωματικό ένοχο Γαλλικό καραβιού, που φέρνει τ' όνομα «Πιέρ Λοτι» κι' εγκαταλείπει τον άνδρα της.

Το διήγημα αυτό, βαθεί άνθρώπινο, αφίει στο σύνολό του μια καλή έντύπωση

για την δημιουργική πνοή του συγγραφέα. Έχει όμως μερικές ελλείψεις που του μειώνουν την αξία. Είναι γραμμένο κάπως βιαστικά και δεν μάς δίνει πλέια την συνασθηματική πάλη που χρειάζεται να κάνη ή ήρωίδα του μέχρη που άποφάσισε να φύγει, άκολουθώντας κάποιον άλλο κι' εγκαταλείποντας τον άνδρα της και τον τόπο της. Στο διήγημα αυτό, ή έπιτροπή άποφάσισε να δώσει το 2ο βραβείο, με τη βεβαιότητα ότι ο συγγραφέας σε κατοπινή εργασία του θα προσέχη να μη παρουσιάσει παρόμοιες ελλείψεις.

3) Το διήγημα «Μι' άγάπη σε μια γέριχη καρδιά», της Λύας Άννης, έχει το χάρισμα του καλού περιγραφικού στοιχείου. Η Λύα Άννη, ζωγραφίζει πιστά το το Κρητικό χωριό όπου έζησε κι' όπου άντάμωσε τον τύπο του έργου της. Η περιγραφή είναι στρωτή και έπιμελημένη. Κι' αυτό δεν είναι μικρό πράγμα για μια συγγραφέα που τώρα άρχίζει τη δημιουργική της προσπάθεια. Άδύνατο όμως είναι το μέρος που μάς δίνει τη συνάντησή της με τον τύπο της και το δράμα του. Όάπρεπε να το δούλευε περισσότερο αυτό το σημείο, για να μάς δώσει την ψυχολογία του και να μάς συγκινήσει. Όστόσο, το έργο της δείχνει πως έχει ταλέντο και για τουτο ή έπιτροπή της άπονέμει το 3ο βραβείο του περιοδικού.

4) Το διήγημα «Σαν παραμύθι», που φέρνει την ύπογραφή Κάμεν, είναι καλοδουλεμένο. Ζωντανεί στα μάτια μας τους παλιούς έκείνους θρύλους, πουχουν συνδεθή με την ρομαντική έποχή. Η όλη μορφή του, δείχνει πως ή Κάμεν κατέχει καλά τα τεχνικά μέσα και ξαίρει να εκφράζει εκείνο που αισθάνεται. Μέσα σ' αυτό το έργο της όπως και στο «Άχρον του γιού του», που στάλθηκε επίσης στο διαγωνισμό, ύπσχει ή λεπτή γυναικεία τρυφερότητα. Η εργασία της δείχνει πως ή Κάμεν δεν είναι διόλου πρωτόπειρη στην πνευματική εργασία και ότι θα μπορούσε μια μέρα να μάς δώσει όριότερα έργα. Τα θέματά της μόνο είναι στενά και άδικούν το ταλέντο της. Θα πρέπει να συλλάβη εύρύτερες συνθέσεις, που να ξεπερνάνε τα όρια της ρομαντικής διάθεσης, για να μπορούσε να δώσει στο νεοελληνικό διήγημα μερικές ξεχωριστές σελίδες. Η έπιτροπή άποφάσισε όπως στο διήγημα της Κάμεν δοθή ό 1ος έπαινος.

5) Στο διήγημα «Ίστορία ενός χιλιάριου», που φέρνει την ύπογραφή Τάκης Δημητρίου, ή έπιτροπή άποφάσισε να δώσει τον 2ο έπαινο. Η υπόθεσή του είναι πρωτότυπη και κάπως καλοδουλεμένη. Με την ιστορία αυτή, ο συγγραφέας μάς δίνει με κάποια σατυρική διάθεση τις αντίθεσεις της σημερινής κοινωνικής ζωής. Σ' έμπειρότερα χέρια θα δινότανε με την «ιστορία του χιλιάριου», τελειότερα το πνεύμα της έποχής μας. Το έργο αυτό θαπαινε θέση. Ο συγγραφέας όμως δεν θέλησε παρά μόνον να μάς δώσει μερικές πινελλιές.

6) Το κομμάτι με τον τίτλο «Το τραγούδι της ζωής» που φέρνει την ύπογραφή Ν. είναι *άλλο* πρόζα. Το χαρακτηρίζει κι' αυτό μια ρομαντική διάθεση. Φαίνεται πως ο συγγραφέας του είναι πολύ νέος και δεν γνωρίζει άκόμα την άληθινή όψη της ζωής. Όστόσο, ή έπιτροπή, έπειτα από πολλές συζητήσεις, άποφάσισε να δώσει σ' αυτό τον 3ον έπαινο, έπειδή έχει στρωτή διατύπωση και κάποιο συμβολισμό. Αυτά είναι τα έργα που ξεχώρισε ή έπιτροπή. Οι άποφάσεις της πάρθηκαν κατά πλειονοψηφία. Τ' άλλα έθεωρήθηκαν όλότελα πρωτόλεια, που δεν θαπρεπε να τύχουν αυτής της διακρίσεως.

Η έπιτροπή, στους νέους αυτούς, όπως και σε κείνους που πήραν τα βραβεία και τους έπαινους, έχει να συστήση με το ειλικρινέστερο ενδιαφέρον, να προσπαθήσουν να πλουτίσουν τις πνευματικές τους δυνάμεις με τη σπουδή και την έπίμονη έρευνα των φαινομένων της ζωής. Έτσι, θα μπορούσαν να δώσουν μια μέρα στη νεοελληνική λογοτεχνία όριτες εργασίες.

Ο Έισηγητής
Χρ. Δεβάντας

Τα μέλη της Έπιτροπής
Γρ. Σενόπουλος
Ντ. Νίκβας

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Ύστερα από τις εγκύκλιες σπουδές του, πήγε στο εξωτερικό, όπου σπούδασε Φυσικές και Μαθηματικές επιστήμες. Γυρνώντας, παρέμεινε στη Θεσσαλονίκη. Στα γραμμάτια πρωτοεμφανίστηκε από το περιοδικό «Μακεδονικές Ημέρες» στην αρχή με τίτλους κι' έπειτα με πεζά. Το διήγημά του «Συμβολή στο Ναυτικό Δίκαιο» βραβεύτηκε στο φιλολογικό διαγωνισμό του «Ξεκινήματος» με το Α' βραβείο πεζών.

"ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ."

Ήταν γνωστό στους κοσμικούς κύκλους, πώς ο γυιός της μακαρίτισσας τώρα Κυρίας Εύφροσύνης χήρας Θ. Χ' Σταύρου, ο Άλέκος, αφού με λογής λογίων βάσανα απέχτησε, άμέσως μετά τόν πόλεμο, ένα πτυχίο Νομικής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας, (είχε λένε κάτι συγγενείς, δικαστικούς, καθηγητές, μ' επιβάλλον στους παράγοντες) κι' αφού δέν πρόκοψε σε κάποια δημόσια θέση όπου τοποθετήθηκε για να φανή πώς σε κάτι ασχολείται, πηγαίνοντας στο Παρίσι για ευρύτερες σπουδές, κατόρθωσε σε δυό, τρία χρόνια, να τελειοποιήσει ώρισμένες ιδιότητές του. Σάν γύρισε στην Αθήνα, μπήκε-δικαιωματικό πιά-στην χορεία όσων νοιώθουν πώς διευθύνεται με καλαισθησία ένας χορός, μιá φιλανθρωπική γιορτή, κι' άλλα παρόμοια, που απαιτούν πραγματικήν ικανότητα και ποιήσεις γνώσεις, παρ' όλης τις αντίθετες γνώμες μερικών ξιπασμένων που βρίσκουν νάναί ή ζωή μιá προθήκη, όπου τή μεγαλύτερη επιτυχία νάχουν όσοι ποζάρουν για σοβαροί. Η αλήθεια είναι πώς-έξδν απ' αυτά-είχε φέρει μαζί του κι' ένα δέμα σπουδαίο: ένα πάκο χαρτιά πυκνογραμμένα, ξεχωριστό-τοῦτο-και πολύτιμο δώρο στην αγαθή μητέρα του, που-σάν τό είδε-πίστεψε πώς ο Άλέκος-σύμφωνα με την επιθυμία της-δέν είχε χάσει τόν καιρό του στην ξένη κοσμούπολη, μήτε σπαταλήθηκαν άσκοπα σερβαστά ποσά απ' την όποσδήποτε αξιόλογη περιουσία της. Τά δικαίωνα όλα ο τίτλος τών χειρογράφων: πέντε λέξεις σχεδιασμένες με κόκκινα μεγάλα γραμμάτια σ' ένα ξόφυλλο: πέντε λέξεις πουστάζαν άναμφισβήτητη επισημονική έμβροίθεια: «ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ». Τό βέβαιο είναι, πώς τούτη ή έμβροίθεια είχε-δίχως άλλο-μεταδοθή στα χαρτιά, έγκυαταλείποντας δίχως έλπίδα επιστροφής την πηγή της, απαράλλακτα όπως συμβαίνει με τά νερά του ποταμού που ρέουν απ' τό βουνό κάτω στην πεδιάδα και χάνονται εκεί όπου χάνονται. (Με τή διαφορά πώς οι πηγές τών ποταμών, για κάποια περιεργή ιδιοτροπία της φύσης, δέν στεριεύουν στα καλά καθούμενα).

Τό σπουδαίο τούτο χειρόγραφο τοποθετήθηκε απ' τις πρώτες μέρες στο γραφείο του Άλέκου και κοντά σ' αυτό διάφορα οικονομικά και νομικά βιβλία, φυλλάδια περιοδικά, κι' έφημερίδες. Στο ιδιόκτητο σπίτι της κυρίας Εύφροσύνης-ένα τρίπατο άρχοντικό παλιό σπίτι της Αθήνας, σε άριστοκρατικό δρόμο χτισμένο-τό δωμάτιο που χρησιμοποιε για γραφείο, είχαν άποχτήσει, απ' τόν καιρό που πήρε ο Άλέκος δίπλωμα, μιάν ιδιαίτερη αίγλη. Συγκεντρώνονταν εκεί ή Έπιστήμη, με τό Ε μεγάλο, με τούς μαυροδεμένους χονδρούς τόμους της «Θέμδος» και τά φιλοτυπωμένα πα-

νάκριβα βιβλία τών σοφών δασκάλων του Νόμου. Η βιβλιοθήκη ήταν γιομάτη απ' αυτά και πάνω απ' τά ράφια, κρεμασμένο στον τείχο δέσποζε, με χρυσή κορνίζα, τό κάδρο του πατέρα, μιá φωτογραφία με επίσημη φορεσιά, κι' άγρια φυσιογνωμία, όπως προσποιούνται μπρός στο φακό οι άνθρωποι που έχουν συναισθήση τι παριστάνουν.

Τούτος ο πατέρας ήταν, στον καιρό του, δικαστικός, έφέτης ή κάτι τέτοιο, κι' είχε γίνει συνήθεια στην οικογένεια να λένε» **σάν τόν μακαρίτη τόν Χ' Σταύρου**», κάθε φορά που μιλάγαν γι' άνθρωπο με δικαιο και σταθερό χαρακτήρα.

Όταν ο Άλέκος γύρισε απ' τό Παρίσι, φρόντισε ν' αλλάξει τά παλιά έπιπλα και ν' ανακαινίση την διακόσμηση, βάφοντας με βαθύ πράσινο χρώμα τούς τοίχους του γραφείου του και προσθέτοντας, γύρω στην όροφή, μιá σειρά γύφωνα ζουζούνια, κόκκινα, χρυσά, μαύρα, με κάτι άπίθανα μοντέρνα σχήματα, που χτύπαγαν στο μάτι όποιου, στην συζήτηση άπάνω, κύτταγε για να έμπνευστή ψηλά. Τό κάδρο του πατέρα έμεινε στη θέση του, αλλά διάφορες φωτογραφίες οικογενειακές κι' αυτές, πετάχτηκαν στα συρτάρια, για νάβρουν χώρο καθόκτα έξωτικά, φτιαγμένα λές έπίτηδες για να διαφημίζουν γυναικείες κάλτσες και γυναικεία άσπρόρουχα.

Πιότερο απ' την μητέρα, παραξενεύτηκε στην αρχή για τούτους τούς νεότερισμους ή ύπηρέτρια του σπιτιού, μιá ως σαράντα έτών κοπέλλα, μιόστρελλη, έρωμένη του Άλέκου απ' τά φοιτητικά του χρόνια, που'χε άποχτήσει άρετα δικαιώματα στην οικογένεια, ίσως γιατί της άνεγγρόσαν την πρόσθετη ιδιότητά της. Όστόσο, σάν την έβλεπε σάτη κυρία Εύφροσύνη, που άρχέστηκε να μην πατάη πόδι στο γραφείο του γυιού της, κι' ή Σαλώμη, ή ύπηρέτρια, δέν έβγαλε τοιμουδιά, παίρνοντας έτσι κι' οι δυό τούς άπόφαση να παραδεχτούνε πώς ήταν άδύνατο να συμβιβαστούν οι παλιές συνήθειες, με τό νεότερο ευρωπαϊκό πνεύμα.

Σε παρόμοιο δίλημμα βρέθηκε και στην ίδια ύποχώρηση άναγκάστηκε ολόκληρος κόσμος τά τελευταία τούτα χρόνια. Κυκλοφόρησαν κάτι καινούργια νοήματα, κι' άλλαξε τόσοσόν άπότομα ή συμπεριφορά τών ανθρώπων, ώστε οι πιο άφελείς πίστεψαν πώς βγαίνανε από ένα άπίθανο Πύργο όπου ήταν κλεισμένοι και πώς στο μεταξύ κάποια άγνωστη κι' άλλόκοτη προπαίδεια είχε κυκλοφορήσει για να οδηγή τούς άλλους. Οι άξίες άκόμη είχαν γίνει σε λίγο χρονικό διάστημα άγνωρίστες. Έκει όπου ένας κάμπος πρós τούς Άμπελοκήπους ήταν—μιá φορά—άπλός κάμπος, τώρα λεγότανε οικόπεδο, κι' άξιζε τόσα κι' άλλα τόσα κι' ένα παλιόσπιτο στην Πλάκα—άναλογίζοντας μονάχα τις τιμές που προσέφερε κόσμος και κοσμάκης να τ' άγοράση—είχε μεταβληθή σε μέγαρο. Τούτα τά ζητήματα—για σπίτια και οικόπεδα, τά έλυσε θανάσια ο Άλέκος, πουλώντας ένα, δυό άκίνητα της μητέρας, για την άπόχτηση άλλων πιο συγχρονισμένων πραγμάτων (αυτοκίνητο, γραφείο σε κεντρικό δρόμο, μερικές γιορτές για διαφήμιση, άλλα στο ίπποδρόμο) ως που κάποια μέρα πέθανε ή κυρία Εύφροσύνη, με τόν καυμό απ' τό ένα μέρος, πώς δέν μπόρεσε να κατάλαβη τίποτε απ' όλα αυτά, και απ' τ' άλλο πώς δέν γράφανε άκόμη οι έφημερίδες λέξη για τό «Ναυτικό Δίκαιο» του γυιού της.

Μετά τὸ θάνατο τῆς μητέρας, ἡ Ἐφορία βοήθησε στὴ ρευστοποίηση τῆς περιουσίας καὶ βρέθηκαν κατὶ συγγενεῖς ποὺ ζήτησαν μερίδιο. Ἐπειτα ἔγιναν μνημόσυνα καὶ μεγαλοπρεπέστατος τάφος, ἀργότερα γιορτὲς μὲ καλλιτεχνικὸ πνεῦμα, καὶ σὲ λίγον καιρὸ βρέθηκε ὁ Ἀλέκος μὲ τὸ τριόροφο σπίτι πολυτελέστατα ἐπισκευασμένο καὶ χρωματιστὸν στὴν τράπεζα, τὸ αὐτοκίνητο, τὸ γραφεῖο σὲ κεντρικὸ δρόμο (πολυθρόνες πέτσινες, τραπέζια ἀπὸ μόγανο, τηλέφωνα, γραμματέας καὶ δακτυλογράφος) καὶ ἄλλα λογῆς λογῶν πράγματα, ποὺ ὄχι μόνον δὲν δίνοντε εἰσόδημα, μὰ θέλουν ἔξοδα γιὰ συντήρηση καὶ καλύτερη, ἀπαραίτητα καθὼς εἶναι στὴν ἀρχὴ ἐμφάνιση ἑνὸς γνωστοῦ κοσμικοῦ κυρίου.

Κοντὰ σ' αὐτὰ, τοῦμενε κι' ἡ Σαλώμη, σκιὰ περασμένης ἐποχῆς, ποὺ σέρονταν στὰ νέα δωμάτια τοῦ παλιοῦ καλοῦ σπιτιοῦ, καὶ μιά ἀκαθορίστου ἡλικίας φιλενάδα τῆς μητέρας, ἐρωτευμένη μ' αὐτόν, ποὺ βοηθοῦσε τὴ Σαλώμη στὶς δεξιώσεις, ἀφίνοντας ἀπὸ νωρὶς τὸ σπίτι της γιὰ νὰ περαιοῦνται τὸ δικό του.

Τοῦτῃ ἡ ξεμυαλωμένη, πούφευγε στὴν κοινωνία ἕνα μεγάλο οἰκογενειακὸ ὄνομα καὶ ντυνόταν σὰν παιδοῦλα δέκα πέντε χρόνων, ποιήτρια μὲ ἔμπνευση ἀρκαδική, ἕνα μόνον καλὸ εἶχε: τὰ χορήματά της. Τὰ πρῶτα δάνεια, δίχως συμφωνητικὰ καὶ ἄλλα παρόμοια, τὰ χορήγησε ἡ ἴδια καὶ ἤρθε στιγμή ποὺ ὁ Ἀλέκος, τῆς ὄφειλε σπουδαῖα ποσά. Ἀκριβῶς τότε ὑποψιάστηκε πὼς ἔμπαινε ὀριστικὰ στὰ βάσανα. Κι' ἀποφάσισε νὰ παντρευτῆ. Πλησίαζε στὰ σαράντα ὁμορφος, γελαστός πάντοτε, λίγο φαλακρός, μ' ἕνα ψεύτικο γυαλὶ αἰῶνια κολημένο στὸ δεξιὸ μάτι, τάχα πὼς δὲν ἔβλεπε καλὰ ἀπ' αὐτό, πρῶτος σ' ὅλες τὶς γιορτὲς, μὲ τὴ φήμη τῆς κάποτε μεγάλης περιουσίας ποῦχε κληρονομήσει, ἦταν ἐφωδιασμένος μ' ὅτι χροιάζεται γιὰ νάναί ἀρεστός σ' ὅποιοδήποτε σπίτι. Ἐτσι βρέθηκε ἔκείνη.

Ἐκεῖνη... Ἐνα ἀγαθὸ χαμόγελο καὶ μαῦρα μάτια γιομάτα ἀπορία.

Πρὸ δύο ἐτῶν βγήκαμε ἀπ' τὸ σχολεῖο. Διαβάσαμε λογῆς λογῶν ξένα μυθιστορήματα. Πολὺ Tourghenief, πολὺ Dostojewski, πολὺ Ham-sun. Κάτι ποιήματα τοῦ Heine, τοῦ Verlaine (βαρεθήκαμε τὸν Misset, αὐτὸν τὸν διαβάζει τώρα ἡ μικρότερη ἀδελφὴ) καὶ λίγο Baudelaire. Ἄλλὰ μὴ μοῦ μιλάτε γιὰ τὸν Παλαμά, γιὰ τὸν Γρυπάρη! Θεέ μου!

Ἐπειτα εἶναι γνωστὸ πὼς ὑπάρχει τὸ Παρίσι, ὁ κόσμος...

— Στὸ Lido;

— Στὸ Lido.

— Στὴν Ἑλβετία;

— Στὴν Ἑλβετία: Saint Moritz, Genève...

— Στὶς Λίμνες;

— Μάλιστα στὶς Λίμνες στὰ βουνά...

Μιά ἱστορία δέκα ἡμερῶν. Οἱ γάμοι γίνανε στὴν Κηφισιά, σὲ μιά μαζὴ ἐπιπέδου τῆς νύφης (τὴ νύχτα ὁ κῆπος μὲ τὰ βεγγαλικά γιόμισε ἀπίθανες σκιές, καὶ σ' ἕνα πρόχειρο κισκὰκι μιλοῦσαν γιὰ ὄνειρεμένες γῶρες τὰ βιολιά: ἕνα κάδρο τέλος πάντων, παρμένο ἀπὸ σκηνογραφία σπουδαίου θεάτρου)....

Γυρνώντας ἀπὸ χώρα σὲ χώρα, ἔλειψαν τρεῖς μῆνες. Στὸ τέλος ἀποτραβήχτηκαν πάλι ἐδῶ. Ἐπῆρχε κι' ἡ πεθερά: ἀκοίμητος φρουρὸς τῆς περιουσίας τῆς κόρης της. Εἶναι γνωστὸ πὼς ἔξασφάλισε τὴν προίκα.

Στὸν γυρισμό, ὁ Ἀλέκος, εἶχε πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ σοβαρευτῆ. Θέλησε νὰ μῆ στῆ δουλειά. Τὸ γραφεῖο στὸν κεντρικὸ δρόμο, ἀπ' ὅταν εἶχε ἀνοίξει, δὲν εἶχε δὴ δικατογραφία. Τὸν τελευταῖο καιρὸ-μόνον-ἡ δακτυλογράφος ἔβγαζε χειρόγραφα ἀπ' τὴν «Συμβολὴν εἰς τὸ Ναυτικὸν Δίκαιον». Ὁ γραμματέας ἀπαξιοῦσε νὰ πατήσῃ πόδι. Ὅλ' αὐτὰ ἔπρεπε νὰ διορθωθοῦν. Εὐκόλο πρᾶγμα στὴν ἀρχή.

Θυμώνουμε, κτυπάμε τὴ γροθιά στὸ τραπέζι, λέμε λόγια, λόγια, δίνουμε ὁδηγίες, στέλνουμε διαφημίσεις στὶς ἐφημερίδες, κάνουμε δυὸ τρεῖς βέλτες στὸ Πρωτοδικεῖο... Περνάνε ἔτσι μερικὲς ἡμέρες κι' ἔπειτα ἐρχεται ἡ κούραση, ἡ ἀπιογήτωση: ξεπροβάλλουν στὸ νοῦ οἱ παλιές συνήθειες, τὰ βραδυνὰ γλέντια, οἱ χοροὶ, οἱ ἐπισκέψεις, τὰ κοσμικὰ κέντρα. Στὸ σπίτι, μὲ τὰ μάτια τῆς κόρης βλέπει κι' ἡ πεθερά. Μᾶς παρακολουθεῖ κι' ἡ Σαλώμη: ἕνα παράπονο μὲ παντόφλες, ποὺ σέρονται ἀκατάπανστα σ' ὅλες τὶς γωνίες. Ὑπάρχει καὶ ἡ Τάδε: ἡ Κυρία ποὺ μᾶς δάνεισε, ἄλλο παράπονο, γιομάτο ἀναστεναγμοὺς καὶ ὑπονοούμενα. Ἀτμόσφαιρα πνιγερή, γιομάτη ἐφιάλτες. Σὲ παρόμοιες καταστάσεις γεννιῶνται τὰ ἐρωτήματα: Τί λείπει; τί μᾶς ἐμποδίζει; τί ἐλπίζουμε; Νὰ φύγῃ ἡ πεθερά. Νὰ φύγῃ ἡ Σαλώμη. Νὰ λογικευθῆ ἡ Κυρία Τάδε. Ἄλλοιῶς χάνεται καιρὸς, ἀδικαιολόγητα. Δὲν τὸ νοιώθουν;... Τὸ περασμένο καλοκαίρι τὰ πράγματα εἶχαν φτάσει σὲ τοῦτο τὸ σημεῖο, ὅποτε ἀναφάνηκε ἡ Κλειώ. Ὑπάρχει πάντοτε ἡ Κλειώ.

Ἦταν παιδι ἀκόμη. Δὲν ἔνοιθε τίποτε ἀπ' τὸν κόσμο. Ἦξαιρε μόνον πὼς τὰ τραγοῦδια τὰ παλάτια ἔχουν μιά περιεργὴ σχέση μὲ τὰ μάτια καὶ τὰ φῖδια μὲ τὰ δακτυλίδια. Παρ' ἐκεῖ ἀπὸ τούτους τοὺς συνδυασμοὺς, πλανιόνταν τὸ ψέμμα. Ἐχτὸς βέβαια ἀπ' τὸ χοῦμα. Ὁ Ἀλέκος, τῆς ἀπέδειξε πὼς καὶ τὸ χοῦμα ἦταν ψέμμα, τὸ πέταξε γι' αὐτὴν δίχως δισταγμό. Τοὺς εἶδαν μαζὶ παντοῦ: Γλυφάδα, Φάληρο, Λουτράκι, Διόνυσσο. Μεθοῦσανε κι' οἱ δυὸ ἀπὸ νειᾶτα. (...ὁ κόσμος ἦταν κάμπος γιομάτος ζουμπούλια ἔτρεχαν στὸν κάμπο γελώντας, δίχως ὄριση κατεύθυνση-μὴ φτάσουν κάποτε στὸ τέρμα-, δῶθε κείθε, ξαναγυρνώντας μύριες φορὲς ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἄρχισαν...)

Πέρασαν δυὸ μῆνες: ἔγινε σούσουρο: κι' ὥστόσο τὸ παιχνίδι διακοῦσε ἀκόμη. Ἡ Κλειώ δὲν ἔμαθε περισσότερα ἀπ' ὅσα ἤξαιρε, πεισιμωμένη ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία ἴσως, μὲ τὰ φῖδια καὶ τὰ δακτυλίδια, τὰ παλάτια καὶ τὰ μαγεμένα μάτια. Σιγά-σιγά μῆκε κι' ὁ Ἀλέκος στὶς ἔννοιες αὐτὲς κι' εἶδε πὼς τοῦ ἀρκοῦσαν.

Ἡ γυναίκα του ἔκλαιγε, ἀναστενάζε καὶ τὸν περιέμενε βραδυνὲς ὁλόκληρες σκυμμένη στὸ παράθυρο, μετρώντας, κυνηγώντας μὲ τὸ μάτι τὶς μακρονῆς σκιὰς ποὺ ἔσχιζαν τὸ δρόμο. Ἴσως τὸν ἀγαποῦσε, κι' ἴσως νᾶβουσκε κάποιον θάλαττο στὸ νέο της ὄλο. Θυμῶταν αἰσθήματα ποῦχε ἄλλοτε συναντήσει ἀνάμεσα στὶς σελίδες ἑξαισίων βιβλίων, ἢ κι' ἐφήρμοξε στὴν περιήλωσή της σίχους, ποῦπρεπε νᾶχη λησιμονήση. Μὰ τὴν βοηθοῦ-

σε σ' όλα αυτά κι' η Σαλώμη: πέραγε σάν φάντασμα στους διαδρόμους, κλείνοντας μέσα της κάτω πούταν, για τη νέα γυναίκα, βαθύτατο μυστήριο.

Τριγύρω της, φτερούγιζε έτσι ένας τεχνιτός άπιθανος κόσμος, μιά πνιγρή λύπη, πού ίσκιωνε κι' έσβυνε την άληθινή έννοια της ζωής.

Τέτοιες στιγμές παρουσιάζεται ο άλήτης. Χρόνια τώρα κνηγάει την σκιά του στους δρόμους, μοιρολογώντας πώς δεν φτάνει ποτέ. Συνεννοούν- ται δίχως λόγια.

(Φαίνεται πώς κάπου υπάρχουν τόσα, μιά τόσα λουλούδια με κάτω ά- λόκοτα σχήματα και χρώματα. Είναι κάτω βοννά πανύψηλα, με χιόνια πού δεν πάτησε ποτέ πόδι ανθρώπου. Κι' όμως ανεβαίνουνε σ' αυτά μ' απα- λωσύνη, δίχως κόπο, σάν σ' όνειρο, για να δεσπόζουν απ' εκεί με τό βλέμ- μα και τις αισθήσεις, άπέραντες κάτω παιδιάδες. Είναι και κάτω θάλασσες πού δεν γνωρίζει κανείς, με κάτω κατάλευκα καράβια πού πλέουν δίχως σκοπό...) 'Ο άλήτης δίνει τέτοια έννοια στα λόγια πού δεν λέει. "Αν τού τύχη όμως να μιλήση, θα πη έξαφνα πώς «για να φύγουμε, χρειάζεται κι' η μικρή πέτσινη βαλίτσα...θα βρούμε δυσκολίες για τα διαβατήρια... Και συμβαίνει τούτο πάλι...Στη χώρα με τα πολλά λουλούδια αυτός, γι- νεται βοτανολόγος και παιδεύεται νάβρη όνομασία στο κάθε δέντρο. Στα βουνά με τ' άπάτητα χιόνια, κινώνει η πονάει από παλιούς ρευματι- σμούς. Και στις θάλασσες ζαλίζεται και βογγάει...

Περνάνε στον δρόμο οι σκιές...

— Είναι άργά, δεν θα ήσυχάσετε;

Η νέα γυναίκα γυρίζει άπότομα: Είναι άκόμη ζαλισμένη. Βλέπει κον- τά της τη Σαλώμη.

— Γιατί μπήκες εδώ; γιατί; Σηκώνει με άπελπισία τα χέρια στο κε- φάλι...Θεέ μου! Δεν άντέχω πιά!

Δεν γυρεύει φως. Πέφτει στο κρεβάτι και πνίγεται σέ λυγμούς.

Τό πρωί, αλλάζουν όλα τα πράγματα κι' οι σκεψεις άποκτούν μιάν άν- θαρώπινη λογική. Αλλά φεύγουν έτσι οι μέρες, δίχως να έλπιξη κανείς σέ μιά λύση: λές πώς δεν την θέλουν, δεν τους χρειάζεται. Έπαψε να ένδια- φέρεται κι' η πεθερά, μιά πούβρισκε εμπόδιο την ίδια της την κόρη.

"Όπως και νά'ναι όλοι κάτω περιμένανε—σάν πάντα—δίχως συνεννόη- ση βέβαια, ο καθένας κάτω δικό του, ξεχωριστό κι' ώστόσο άγνωστο.

* * *
Έτυχε τότε, η κυρία με τό γνωστό όνομα να ένδιαφερθη έξαιρετικά με τό επιστημονικό σύγγραμμα τού 'Αλέκου. Η υπάλληλος τού γραφείου τό δακτυλογραφούσε άκόμη, κι' όπως μαζεύονταν τα φύλλα ένα πάνω σ' άλ- λο, σχηματίζαν ένα σπονδαίον όγκο πούταν—άλήθεια—κρίμα να χαθή. Η κυρία βοήθη τον έκδότη: δεν ήτανε δύσκολο κατώρθωμα, άφου τα έξοδα ήταν έξησφαλισμένα και δεν είχαν αντίρρηση ο 'Αλέκος. Στις λίγεςστιγ- μές πούταν δυνατό κάποιος να την συναντήση, δεν είχε την δύναμη ν' άν- πισταθί. Άλλως τε βοήθη την ιδέα έξίσια.

Πνιγμένος τώρα πιά στα χρέη, δίχως και τό δικαίωμα ν' άγγιξη την προίκα πούχε άπομείνει, ύποχρωμένος ως πού δεν έπαίγνε στην κιλιά αυτή κυρία, δεν τούμενε τό θάρρος νάχη κι' άλλη γνώμη. Έκεινη πίστευε

στο σύγγραμμα, όπως είχε πιστέψει κάποτε η μητέρα: θάταν σκληρό να την άπογοητέψη. Στο βάθος δεν τον έννοιαζε και πού άν τυλώνονταν τα γρα- φτά του.

Ποιός άσχολείται τώρα με τέτοια ζητήματα... Έπιχειρήση βέβαια δεν ήταν αυτή: Πειταμένα χρήματα: πώς να της τό έξηγήση όμως; Κι' ίσως... ποιός έξορει; Δεν έγραψε στο τέλος άνοησίες. Μεταφράσεις, απ' εδώ κι' από εκεί, τετράδια συμφοιτητών... Θα βάλει κάποιον να τού τα συναρμο- λογήση, να προσθέση κάτω... Έπιστημονικό βιβλίο τέλος πάντων: ποιός λίγο, ποιός πολύ, έτσι τα γράφουν όλοι...

(Η Κλειώ, σάν τον άκούει να μιλάη για όλα αυτά, γελάει...)

Τό γέλιο της! Και τί είναι τάλλα μπροστά στο γέλιο της;

Τό παραμύθι έξακολούθησε ως την ημέρα πού τυπώθηκε τό πρώτο τεύχος τού βιβλίου. Ήταν ένα θαύμα τέχνης. Πήγε δέκα αντίτυπα στο σπίτι της φίλης του. Έκεινη τα κύτταξε με έκπληξη, βοήθη. Αλλά φάνη- κε άμέσως, πώς ήταν για τους δυο η τελευταία μέρα. Λές κάτω μπήκε με- ταξύ τους, για να τους χωρίση. Και την ίδια έντύπωση αισθάνθηκε σπίτι τού άντικρύζοντας τη γυναίκα του. Τού μιλήσε με σεβασμό. Κι' η Σαλώ- μη τό ίδιο. Κι' η Κυρία πούχε τυπώσει τό βιβλίο μιμήθηκε τις άλλες...

Τό βράδυ, σάν κλείστηκε στο δωμάτιο με τα χρωματιστά ζουζούνια μόνος πιά, για να θαυμάση—ήσυχος—τό σπουδαίο τούτο—«Πρώτον τεύ- χος» αισθάνθηκε έξαφνα πώς κάποιος ξένος είχε ξερνη εκεί μέσα μαζί του. Κάθησε στενοχωρημένος σέ μιά πολυθρόνα. Στην άρχη χαμογέλασε. Έπειτα σιγά-σιγά, με πονηρία άρχισαν να έξωχνονται οι σκέψεις. Κι' όχι με σειρά, μερδεμένες, σπρόχροντας η μιά την άλλη σά νάτρεχαν σέ δια- δήλωση. Δεν μπορούσε να τις συγκρατήση. Ποτέ του, μιά ποτέ του δεν ει- χε ύποπτευθί πώς ήταν δυνατό να χωρέσουν σ' ένα κεφάλι—μαζεμμένα— τόσα πράγματα. Κατάλαβε πώς τον κυριεύε κάποια άσυναρτησία. Χρέη, Κλειώ, αυτοκίνητα, πεθερά, άλογα στο ίπποδρομίο, νόμοι, διασαφήσεις κι' όλόκληρο τούτο τό άγνωστο, τ' άπίθανο κι' άνύπαρξο βιβλίο, πούφερε- νε γύρω τό όνομά του. Για μιά μονάχα στιγμή έννοιασε κάποιο φόβο... έ- πειτα, απ' τη ζάλη, έκλεισε τα μάτια και τον πήρε ο ύπνος.

(Ίσως κάποιος χτύπησε. Περιμένε. Η πόρτα άνοίγει διάπλατα).

— Ποιός;

Είναι η Κάιτη, η γυναίκα του, με ένα περίεργο φόρεμα πού δεν θυ- μάται να της τό είδε άλλοτε. Χτένισε τα μαλλιά της έξωφρενικά: φαίνεται πώς κοπάζει να κρατάη άκίνητο τό κεφάλι.

— Τί κάνεις;—τού λέει—γράφεις;

— Όχι.

"Ερχεται κοντά του. "Όχι: ήταν πιά καθησμένη χάρμου, στα πόδια του. — Έκοπιάσες τόσο πολύ. τούτο τον καιρό... σέ παρεξήγησα... "Όλοι σέ παρεξήγησαν... θύμωσες;

— Όχι. Γιατί να θυμώσω;

— Τώρα όλα είναι διαφορετικά... Ξαίρεις τί ήθελα να σου πώ; Δεν πρέπει να στενοχωριέσαι καθόλου....

— Γιατί τα λές αυτά;

Τί ανοησία! Δυσκολεύεται νὰ βρῆ τὴ στάση ποῦ τοῦ ἐπιβάλλεται.... Ὁ ξένος ποῦ ἦρθε μαζί του σὲ τοῦτο τὸ δωμάτιο πρὸ ὀλίγου, ἀποκτᾶ ὀλοένα ἰδιαίτερη φυσιογνωμία: γίνεται πραγματικὸς ἄνθρωπος. Στέκεται μπροστά του καὶ τὸν κρῦβει δάκρυο. Αὐτὸν θὰ βλέπη ἢ γυναίκα του καὶ σ' αὐτὸν μιλάει.

— Μόλις τώρα σὲ νοιώθω....

Πῶς ν' ἀπαντήσῃ; Δὲν πρόλαβε νὰ μάθῃ πῶς σκέπτεται ὁ ξένος ποῦ ἦρθε νὰ τὸν σκεπάσῃ. Δὲν μίλησε ποτὲ μαζί του.

Ἐκείνη ἐξακολουθεῖ. Ἐξαφνα ἀλλάζει πρόσωπο. Πολὺ φυσικά. Εἶναι ἢ Κλειώ. Περιμένει—μάταια—ν' ἀκούσῃ τὸ γέλιο της. Φαίνεται καθαρά, πῶς ἢ Κλειώ κάτι ψιθυρίζει.

Τι νόημα ἔχουν ὅλα αὐτά;

Ἐπαύει κάποιος δρόμος. Δὲν ξαίρει ποῦ ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει! Εἶναι ὅλος ἥλιος καὶ κατάλευκος στὴ σκόνῃ. Ἐκεῖ ἀπάνω κάθε διαβάτης σέρνεται μὲ κόπο, ἰδρωμένος, ἐλεεινός. Ὅστοςο προχωρεῖ, πάει. Ποῦ πάει; Παρακολουθεῖ ἕναν μὲ τὸ βλέμμα. Ὁ δρόμος ποτὲ δὲν ἀλλάζει, ποτὲ δὲν τελειώνει: πάντα γιομάτος ἥλιος, ἄσπρος στὴ σκόνῃ. Ὁ ἄνθρωπος ποῦ προχωρεῖ ἐκεῖ, παρ' ὅλη τὴν κούραση, παρ' ὅλη τὴν ματαιοπονία, δείχνει μιὰν ἀπίθανη ὑπερηφάνεια, κάποιαν ἀλόγιστη εὐχαρίστηση. Ποιὸς ξαίρει τί περιμένει ἀπὸ τὸ τόσο περπάτημά του... Οὔτε αὐτὸ ἔχει νόημα. Ὁ Οὐρανὸς ἀναπάντεχα γυαλίζει: δέντρα δὲν ὑπάρχουν πουθενά. Εἶναι μονάχα ὁ δρόμος. Στὰ πλάγια ἔν' ἄχρωο τίποτε...

Προτιμότερες οἱ μαγευτικὲς νύχτες μὲ φεγγάρι. Σπίτια, σπιτάκια ὀλόγυρα. Μιὰ ἀσφαλτοστρωμένη λωρίδα ἐπιτήδες φτειαγμένη γι' αὐτοκίνητα... Ἡ φωνὴ τῆς γυναίκας του ἔχει ἕναν ἐλεγειακὸ τόνο. Τώρα πάλι ἀνοιξε ἢ πόρτα καὶ ἤλθε ἢ Σαλώμη. Κάθεται σὲ μιὰ γωνιά καὶ ἀκούει. Εἶναι κουιὴ. Δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσῃ. Αἰσθάνεται ἔξαφνα μιὰν ἀσυγκράτητη ὀρμή. Ἐχει ἀνάγκη ἀπὸ θόρυβο. Ἐνα ξέσπασμα, μιὰ ἀπότομη καταγίδα, κάτι σὰν γκρέμισμα. Θὶ σηκωθῆ βέβαια... Μόνον ποῦ βλέπει νὰ πλησιάζῃ ἢ Σαλώμη. Βαδίζει σιγὰ-σιγὰ πρὸς αὐτόν. Ἐχει στὸ χέρι της κάτι σὰν περιστροφό...)

Οἱ ἐντυπώσεις καὶ ἢ θέληση τῶν ἄλλων ἔγινε ἀκλόνητο πὰ ἐμπόδιο στὴν κάθε προσπάθειά του. Ἀναγκάσθηκε νὰ ὑποστῇ ἀγόγγυστα τούτη τὴν ἀλήθεια ἐξουδετερώνοντας ὀριστικὰ τὴ θέλησή του. Στὸ κάτω—κάτω ζήτημα προσωπικῆς του θέλησης δὲν ὑπῆρχε, ὑποχρεωμένος χρόνια τώρα νὰ παραδέχεται γι' ἀλάνθαστες τὶς γνώμες τῶν ἀνθρώπων ποῦ τὸν τριγύριζαν.

Μετὰ τὴν δημοσίευση μάλιστα τοῦ βιβλίου, παραδέχθηκε-ἐνδόμυχα—πῶς κάτι θετικὸ ὑπόφωσκε σὲ τουτέες τὶς γνώμες. Ἐξ ἄλλου ἢ δική του πραγματικότητα, ἢ χειροπιαστή, ἦταν γιομάτη χρέη. Χρέη στὴν Τράπεζα, στὴν πεθερά του, στὴν Κυρία ποῦχε πάρει τὸν τελευταῖο καιρὸ τῆ θέσης τῆς μητέρας.

Μὲ τέτοιες ἀλυσίδες στὰ πόδια ἦταν ἀδύνατο νὰ καταπιαστῇ στὰ σοβαρὰ μὲ τὴν μέλλουσα δράση του, παίρνοντας ὀρηγτήριο τὴν ἐπιστημονικὴ

του κατάρτησης. (Ἄλλη πραγματικότητα τούτη, τοῦλάχιστον γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἐνδιαφέρονται ὁ καθένας μὲ τὴν ἰδιοτροπία του γιὰ τὸ αὐτό του).

Θηρίο ἀκατανίητο τὸ ζήτημα τῶν χρεῶν! Ἐννοιωθε πῶς γιὰ νὰ προχωρήσῃ, ὤφειλε νὰ τακτοποιηθῇ ὀριστικὰ τούτη ἢ ὑπόθεση. Ἦταν ὁ ὅλα ἄνθρωπος τακτικός, μεθοδικός. Ἄν ὅμως δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ βρεθῆ διέξοδος, πρὸς τί ἢ πάλῃ; πρὸς τί ὁ μόχθος; θὰ περιμένε ἀπλοῦστατα, ὅπως ὅλοι. Θὰ περιμένε εἶναι μιὰ ἀπόφαση.

Ὅλες οἱ σκέψεις γεννιῶνται ἀπὸ μιὰ σειρά μικροαφορμές, ἔτσι στὴν τύχη: ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται μόνες τους, δίχως τὴν συνειδητὴ βοήθειά μας. Μεγαλώνουν συναρμολογοῦνται καὶ παίρνουν ἔξαφνα ὑπόσταση. Στὸ τελευταῖο τοῦτο στάδιο γίνονται πὰ ἀπόκτημα οὐσιαστικὸ, ποῦ δὲν ἐπιδέχεται συζήτηση. Μπορεῖ νὰ βασίζονται σὲ ψεύτικες ἢ καὶ ἀπίθανες βάσεις. Δὲν ὀπισθοχωροῦν. Τὸ πολὺ νὰ δέχονται μιὰν ἐξέταση γιὰ τὴν ὄντοτητα τῶν λεγομένων ὀρθῶν ἢ ἠθικῶν ἀρχῶν, ποῦ ἐπικαλοῦνται ἀπὸ ἀτταβική συνήθεια οἱ ἄλλοι.

Ὅστοςο καὶ στὴν ἐξέταση τούτη, ὁ εὐτυχισμένος κίτοχος ὀρισμένον πεποιδήσεων-καὶ εἶναι σπάνιο ὀπωσδήποτε κατόρθωμα-ἀποφεύγει μὲ κάθε δυνατὴ προφύλαξη νὰ ἐγγίξῃ τίποτε ἀπ' τὸ ὄραιο κατασκευάσμά του. Δὲν τὸν πειραίζει καὶ ἄν ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ἀλήθειες.

Περιμένει κάποτε νὰ δικαιωθῆ.

Φυσικὸ εἶναι νὰ περιμένῃ ὁ καθένας κάτι. Ὅταν μάλιστα τὰ ζητήματα ποῦ πρόπει νὰ βροῦν μιὰ λύση, εἶναι χρηματικά. Κι' ὅταν ὑπάρχει μιὰ πεθερὰ γιὰ κληρονομιά.

Εἶναι ἐπίσης γνωστὸ, πῶς παίζουν τὸ ὀλο τους καὶ τὰ ἀπόροπτα. Ὁ Ἀλέκος ξανάρχισε τὸ τρέξιμο στὸν κάμπο μὲ τὰ ζουμποῦλια. Ἡ γυναίκα του ἐξακολοῦθησε νὰ σκύβῃ στὸ παράθυρο μετρῶντας τὶς νυχτερινὲς σκιὲς τοῦ δρόμου. Τὰ χρέη ν' ἀξάνωνται. Ἡ πεθερὰ νὰ ὑπάρχῃ. Ἡ Κυρία Τάδε νὰ ἐμφανίζεται σὰν κοπέλλα δεκάξῃ χρόνων, νὰ ἀγαπᾷ μὲ ἀοκαδικὴ ἔμπνευση καὶ ν' ἀσχολεῖται μὲ τὴ «Συμβολὴ στὸ Ναυτικὸ Δίκαιο»! Κι' ἢ Σαλώμη νὰ σέρνεται πάντοτε σιωπηλὴ στὶς γωνίες, σὰν λησμονημὲνο παλιὸ παράπονο. Τέλος πάντων ὁ κόσμος νάνα κόσμος.

Μονάχα ἢ Κλειώ, ἀλλάζε ὀλοένα ὄνομα.

Ὁ καθένας περιμένοντας ζεῖ μὲ τὸν ἑαυτὸ του.

ΑΑΚ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ

Γεννήθηκε το 1905 στη Νεάπολη της Κρήτης κι' από πολύ μικρός εγκαταστάθηκε στο Ήρακλειο. Σπούδασε Ήμπορικά και Γαλλική φιλολογία. Προτοφάνηκε στα γράμματα από τις εφημερίδες της επαρχίας του, με στίχους, διηγήματα, μελέτες και μεταφράσεις απ' τη Γαλλική, Άγγλική και Γερμανική φιλολογία κι' κατόπι σε

Άθηνικά περιοδικά. Μετέφρασε και δημοσίευσε το μυθιστόρημα του **Edge Tremois** «Καίσαρ Βάλτερ ή ενώ ή θύελλα μαίνεται» και τελευταία έξιδωκε συλλογή διηγημάτων με τόν τίτλο «Διηγήματα». Το διηγημά του «Όνειρο-πολώντας το Βορρά» βραβεύτηκε στο φιλολογικό διαγωνισμό του «Ξεκινήματος» με το Β' βραβείο πεζών.

ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΩΝΤΑΣ ΤΟ ΒΟΡΡΑ

Ήτανε πρώτη φορά που πάταε το πόδι της πάνω σε καράβι. Και τί καράβι! Πώς το πρωτόειδε απ' τ' άψηλό το παραθύρι της και πώς φώναξε τόν άντρα της νό το θαμάση κι' αυτός!

Μωρέ τ' είν' τούτ'ος ο γίγαντας!

Άληθινά ήτανε γίγαντας: Σωστή πολιτεία πλεύμενη, «ville flottante», καθώς είχε συμπληρώσει ή Ρένα.

Αυτή ή πολιτεία με τ' άψηλά μαρμαρόχτιστα μέγαρα και με τις τζιμι-νιέρες που ξιουούσαν μαύρο πηχτό καπνό, προχώραγε οκνά, δύσκολα, σχεδόν μετασάλεβε. Το λιμάνι άνοιγε τόσο δα τα πέτρινα μπράτσα του για να δεχτή το νύφερο καράβι στην άπάνεμη άγκαλιά του. Μ' αυτό, σά να δίσταζε να ριχτή σε ξένο κι' άγνωστο κόρφο, έκανε ένα λοξό ακατάδεχτο μετασάλεμα πάνω στο όγρο του στοιχείο: ύστερα αφού βρουχήθηκε, έφτυσε άπανωτά κι' απ' τις τέσσερις μπουκιές τόν καπνό του, που ξάμοιλήθηκε μαύρο κρέπι στο γαλάζιο πάνω τ' ουρανού. Σοπίσω έθριξε άγκυρες από δω κι' από κει που γαντζώσανε τα σιδερένια τους νύχια στο βυθό και στοργυλοκάθησε όξω κι' απ' άντίκρου στο μεγάλο μώλο.

Τέτοιο ένα τέρας δεν είχε ξαναδ ή το νησι ός τα τότες. Ήτανε ένας φραντσέζικος κολοσσός που 'ρχόταν απ' το Μέλιμπουργκ της Άουστράλιας και πήγαινε κατ' ευθεία για τα λιμάνια του Βορρά. Όλος ο κόσμος έτρεξε από κοντά να το δ ή και να το θαμάση. Και απ' τους πρώτους, ή Ρένα με τόν άντρα της. Του το ζήτησε για χάρη. Το πόδι της ός εκείνη τη μέρα δεν είχε πατήσει σκάλα βαποριού. Μονάχα στις εικόνες τάβλεπε και στα βιβλία διάβαζε για τα μεγάλα τα σκάφη, που μερονύχια ταξειδεύουν τους όκεανούς, άναμεσό ουρανού και θάλασσας. Άλλο από μικρά βαποράκια κατσιασμένα και λερά, πουγκαναν μιá φορά τη βδομάδα το γύρο

του νησιού, δεν είδε το μάτι της, και τούτα πάλι από μακρού. Κρυφή άποθυμιά τόχε να δ ή ένα τέτοιο καράβι, που ξημεροβραδυάζεται στις πέντε θάλασσες και που το δέχεται ο Νοτιάς, για να το στείλη στο Λεβάντε κι' από κει ντριετίσιμο για τα βορεινά τα λιμάνια.

Άχ, εκείνες οι θάλασσες του Βορρά, με τους «ήλιους του μεσονυχτίου», με τους «Ψαράδες της Ίσλανδίας» και με τις μέρες τις άγνόθαμπες, που μοιάζουν με γλωμά μισόφωτα' όπου ή πλάση είναι τυλιγμένη σε μιάν άγνοφφανη γάζα και τα πράγματα όλα ντύνονται φόρμες παράδοξες. Ό Βορράς, όπως τόν είδε ο Λοτί και τόν ζωγράφισαν' οι Ρούσσοι και οι Σξαντιναίοι.

Ό Βορράς, με τα ξανθά ωραιόπαθα παληκάκια των Γερμανικών θρούλων και με τους θαλασσοδαρμένους γερόλυκους της Βρετανίας.

Αιστάνονταν από μικρή μιá μυστική λαχτάρα για τις παγερές εκείνες χώρες. Ό Βορράς την τραβούσε πάντα, καθώς ο πόλος του τραβάει τη μηχανική βελόνα. Έφτασε να μάρη πώς το βαπόρι αυτό ταξίδευε για το Καλαί κι' ύστερα για τα λιμάνια του Άμβούργου και του Όσλο κι' εϋτός έννοιωσε να φτεροκοπά μέσα της ή άποθυμιά.

Ό Ήλιος Ζήσιμος, απ' τ' άλλο μέρος, δεν ήθελε να χαλάση χατήρι στη γυναίκα του. Αυτός, σαν τέτοια καράβια είδεν «οκ όλίγα». Ταξίδευε κιά-λιά στην Άουστράλια. Λίγος καιρός ήταν πουχε γνώσει απ' το Σίδνεϋ, με κάμποσο χρυσάφι σε μιάν Έγγλέζικη Μπάνκα και με μεγάλη φύμαρα στο ζήτημα του γάμου.

Στο νησί, έγινε σούσουρο εϋτός, μιá ο Ζήσιμος δεν έννόουσε να παντρευτή άν δε λάβαινε τόν άνθρωπό του. Άρρηγε λίγο μιá πέτυχε. Όχι τόσο για τα πλούτη της Ρένας, μιá για την άνατροφή και τη φρονιμάδα της. Ένα ντελικάτο και φίνο κοριτσάκι στο παράστημα και στους τρόπους. Μάτι δε σήκωνε να κνττάξη όταν την παντρεύτηκεν ο Ζήσιμος που-ταν μπορεί και είκοσι χρόνια μεγαλύτερος απ' αυτήνε. Σπούδασε σε Γαλλικό Κολέγιο εσωκλειστη όχτώ δλάκαιρι χρόνια. Από κει την πήρε ο Ζήσιμος και την είχε φώς και μάτια μου. Παράξενό πώς ένας πραχτικός άνθρωπος αυτός, σχεδόν άγράμματος μπορούσε να ταιριάζη μι' ένα όνειρό-παρμενο θηλυκό, που δεν ξεκολλούσε το μάτι του απ' τα ρομάντζα! Κι' αυτή πάλι πώς τα κατάφερε νάχη πλάι της έναν άνθρωπο που δεν ήξαιρε και δεν ήθελε να ξαίρη άλλο απ' τα καπιτάλια και τους τόκους του; Έδώ είναι το μυστικό, που κανένας δεν μπορούσε να το ξεδιαλύνη. Το βέβαιο είναι, πώς τέτοιο άγαπημένο άντρογγυνο δεν ξανάγινε.

Έτσι, σαν ήρθε ή βάρκα με το Σνεγιλέζο ναύτη να τους πάρη για το φραντζέζικο καράβι, ο Ζήσιμος ήτανε τόσο τρυφερός με τη γυναίκα του, που ο μαύρος με τα γυαλιστερά του μάτια, άλλο δεν έκανε, παρά να τους καμαρώνη καθώς τραβούσε κουπί.

Η Ρένα, τάχασε σά βρέθηκε μέσα στην πλεύμενη κείνη πολιτεία. Άπό μακρού ήταν άλλο πράγμα. Τώρα θαρούσε πώς πορπατούσε σε πολιτεία άληθινή. Ήταν εκεί απ' όλες τις ράτσες' ός και κίτρινοι που μπαράγγουσαν απ' τα λιμάνια της Κίνας. Λεπτοκαμωμένες κοπέλλες ξαπλώνόντουσαν σε θελατικές νοηελώδικες στάσεις, πάνω σε πλεχτές πολυθρόνες.

Ἄφηναν ἔτσι τὸ κορμί τους νὰ τὸ χαϊδεύη ἀπαλὰ ἢ θαλασσινὴ αὔρα. Στὰ μεταξύνια μαλλιά τους ἀνεμίζονταν ἀχνοφάντες ἐσάρπες.

Ἡ Ρένα, ἔννοιωθε μέσα τῆς ἕναν φλογερὸ πόθο νὰ μιλήσῃ μὲ τοὺς ταξιδιώτες, μὲ τοὺς ναῦτες τοῦ βαποριοῦ. Ἦθελε ζωντανεμένη καὶ χειροποιαστά, νὰ μάθῃ καὶ ν' ἀκούσῃ γιὰ ταξίδια μακρυνά, πολύμερα, σὲ θάλασσες καὶ σ' ἀγνωρες στερογιές. Τὴν τσουρούφλιζεν ἡ ἀποθυμιά ν' ἀκούσῃ γιὰ τὸ Βορρά καὶ γιὰ τὰ νοσταλγικὰ του τὰ λιμάνια.

Στάθηκε κάμποσιν ὥρα καρφωμένη μὲ τὸ μᾶτι πάνω στὴν τρικολόρικη φραντζέζικη σημαία, ποὺ τὴν ἀργοξεδίπλωνε στὸ προμυδι κατάρι μιὰ φρεσκάλμυρη θαλασσινὴ πνοή. Πέρα μακρυνά ἢ ἀπέραντη ἔχταση τῶν νερῶν σ' ἐκεῖνο κεῖ τὸ ἀέρινο χάιδεμα ἀναρριγοῦσε καὶ σούφρωνε σ' ἄπειρες ρυτίδες τῆ νερένια ἐπιδερμίδα τῆς.

Τρελλαίνονταν νὰ κυττάζῃ αὐτὰ τὰ τρία χρώματα κι' ὕστερα νὰ πορπατᾷ τὸ μᾶτι πάνω στὴν πλατειά τῆ θάλασσα. Ἀπὸ κάτω σ' ἕνα κρεμασμένο σωσίβιο ἦταν γραμμένο τὸ νόμομα τοῦ βαποριοῦ. Διάβασε: «Πιερὸ Λοτί». Κάτι φεροκόπησε μέσα τῆς. Τὸ ὄνομα τοῦτο πάντα τὴν συγκινοῦσε κι' ἀνάδευε στὴν ψυχὴ τῆς τὴν πεθυμιά. Θαρρεῖς καὶ τὸ κάθε τί, ἐναρμονίζονταν μὲ τὴν ψυχικὴ τῆς κατάσταση. Τὸ διάβαζε καὶ τὸ ξαναδιάβαζε καὶ δὲν ἔλεγε νὰ τὸ κουνίσῃ. Ὡσπου ἀκουσε νὰ τῆς μιλά. Ἦταν ἕνας λεπτὸς ὀλόξανθος νέος μὲ στολὴ ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ. Τὴ ρώτησε μὲ λεπιόσωπο παριζιάνικο τόνο. Αὐτὴ τοῦδειξε τὸ ὄνομα: «Πιερὸ Λοτί». Ὁ νέος ἄρχισε νὰ τῆς μιλά... νὰ τῆς μιλά... Ὁ Ζήσιμος ἦταν λίγο παραπέρα. Ἀκουμπισμένος στὰ κάγκελα τοῦ καραβιοῦ ἔσκυβε τὸ κορμί του στὴ θάλασσα κι' ὀρεγόταν νὰ καμαρώνῃ τὰ παιχιδίσματά τῆς, ρουφώντας τὴ μυρουδάτη ἀλμύρα, ποὺ ὁ ἀγέρας τοῦφερνεῖν ὡς τὸ ρουθοῦν.

Σὰν ὕστερ' ἀπ' ὥρα σήκωσε τὸ κορμί καὶ θυμήθηκε τὴ Ρένα, ποὺ τὴ θαρροῦσε κεῖ δὴ κοντὰ του, γούρωσε κάμποσο τὰ μάτια ποὺ δὲν τὴν ἔβλεπε πουθενά. Χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ταράχτηκε. Ἄρχισε νὰ πορπατᾷ καὶ νὰ ψάχνῃ. Κάπου ἐκεῖ θάταν. Δὲ γελάστηκε. Ἡ Ρένα, ἐρχόνταν κι' ὅλας ἀπ' ἀντίκρου. Πλάι τῆς ὁ νέος ἀξιωματικός. Ὁ Ζήσιμος, ἔννοιωσε ἕνα χέρι νὰ τοῦ ζουλάτῃ τὴν καρδιά. Ἡ Ρένα προχώρησε γελαστὴ λίγο, σὰ νὰ προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ μιὰ μυστικὴ ἀγωνία. Μιὰ παράδοξη λάμψη τρεμοσάλεβε μέσ' στὰ γλαρὰ τῆς μάτια. Σύστησε τὸ νέο στὸν ἄνδρα τῆς ἦταν γιατρός, ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ. Τῆς μιλήσε γιὰ ταξίδια σὲ χώρες μακρυνές γεμάτες μυστήριον καὶ ζωτικὲς ὁμορφιές. Ὅλα ταῦτα τᾶκουσε μὲ ζωντανὴ λαλιά. Ἀκόμα ἀντηχοῦσε σ' αὐτὴ τῆς τὸ λαγγεμένο καὶ νοσταλγικὸ τραγοῦδι τοῦ Νανιέζου ἀγοριοῦ ποὺ τὸ τραγοῦδοῦσε τόσο γλυκὰ καὶ παθηάρικα παιζοντας τὸ ἀρμόνιον κι' ὀλόγουρά του νὰ τραβᾷν ἄλλοι ναῦτες τὸ χορὸ τῆς πατρίδας τους.

Τώρα, ποὺ γύριζαν ξανά στὴ βάρκα τοῦ Σενεγαλέζου μὲ τὰ λαμπερὰ μάτια, ἡ Ρένα ἀιστανόνταν μιὰ φλογερὴ πεθυμιά νὰ τὰ ἱστορήσῃ ἔτσι καθὼς τάχε ἀκούσει. Κι' ἀκόμη, σὰ φτιάσανε στὸ σπῆτι, δὲν ἀπόκανε νὰ μιλήῃ γιὰ τίς χώρες τοῦ Βορρά.

Ὁ Ζήσιμος ἄκουε ὅπως πάντα. Τούτῃ τῇ φορᾷ δὲν ἦτανε τόσο ἤρεμος καὶ καλόβολος. Προσπάθησε ὥστόσο νὰ κρύψῃ τὴν ταραχὴ του καὶ

καμωνότανε πὼς πρόσχε σ' ὅτι τοῦ διηγότανε ἡ γυναίκα του. Σὲ μιὰ στιγμὴ ὅμως δὲ βιάστανε καὶ τῆς εἶπε πὼς δὲν τόκανε καλὰ νὰ συνοδεύῃ τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν στὰ διαμερίσματα τοῦ βαποριοῦ.

Ἡ Ρένα, χαμήλωσε τὰ μάτια καὶ δὲν ἀντιμίλησε. Μέσα στὸ βλέμμα τῆς φαινόνταν κάποια ταραχὴ, ποὺ ἀδίκαια προσπαθοῦσε νὰ τὴν κρύψῃ. Τὸ πρῶτ', ἦταν τὸ ἴδιο νευρρασμένη.

Σὰν ἔφυγε ὁ Ζήσιμος γιὰ τὴ δουλειά του, καρφώθηκε στὸ παράθυρον καὶ κυττοῦσε τὴ θάλασσα. Τὸ καράβι ἦταν ἀκόμη ἐκεῖ ἀσάλευτο, σὰ δευτέρου μῶλος, κοντὰ στὸν πρῶτο μῶλο τοῦ λιμανιοῦ.

— «Πιερὸ Λοτί», μουρμουροῖσεν ἀνάμεσα στὰ κατάλευκα δόντια τῆς. Ὑστερα, ἀφοῦ πορπάτησε κάμποσο στὴν κάμαρη, κατακύλησε, τὴ σκάλα.

Ὁ Ζήσιμος γύρισε στὸ σπῆτι του λίγο ἄργα.

Ξαφνίστηκε ποὺ δὲν εἶδε τὴ Ρένα στὸ παραθύρον νὰ τὸν καρτερᾷ σὰν κάθε μέρα, πρόσχαρη καὶ γελαστὴ.

Ἡ ὑπηρετρία εἶπε, πὼς ἡ κυρία δὲ γύρισε ἀκόμη.

Παράξενο, σκέφτηκεν ὁ Ζήσιμος, ποτὲ δὲν ἀγοπολόρησε τόσο....

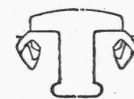
Ἀνέβηκε ἀπάνω καὶ κύτταξε ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρον στὴ θάλασσα.

Τὸ «Πιερὸ Λοτί», δὲν ἦταν πιά, παρὰ ἕνας μικρὸς ἀλαργεμένος καινὸς σὰ μιὰ ἀλαφριά κραιγιονιά, ποὺ ὅλο σβύεται καὶ χάνεται στὰ μάκρη τοῦ ὀρίζοντα. Πισὼ του ἄφινε μιὰν ἀσπρηδερὴ οὐρὰ ποῦταν κιόλα κομματιασμένη ἐδῶ καὶ κεῖ καὶ ποὺ ἔσβυνε κι' αὐτὴ μέσ' στὸ νερὸ.

Τοῦ φάνηκε πὼς τὸ καράβι αὐτὸ, πῆρε φεύγοντας, μαζί καὶ τὴν ψυχὴ του. Ἔτσι θαρροῦσε, λέει, πὼς τὸ τέρας τοῦτο, ἀφοῦ κάμποσο ἀγνάντευε στὸ σπιτικό του, ἔριξε τὰ νυχωτὰ πλοκάμια του ἕνα γύρον, πασπάτευσε ἀπὸ δῶ, ἀπὸ κεῖ, βοήξε τὸ κορμί του, ἔμπηξε τὰ μακρυνά του νύχια στὸ στήθος του, σκάλιξε, ἀδράξε τὴν κροδιά σπαρταριστὴ καὶ ξεκολλώντας τὴν ἀπ' τὰ ριζὶ τῆς, τὴν πῆρε μαζί του, νὰ τὴν θάψῃ ποιὸς ξαίρει σὲ ποιά τοῦ Βορρά παγερὴ καταχνιά...

(Ἠράκλειον)

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ

ΘΑΛΕΙΑ ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ

Γεννήθηκε στα 1907 στα Χανιά. Αποφοιτώντας από την εκεί Έμπορική Σχολή, ήρθε το 1921 στην Αθήνα για ανώτερες σπουδές. Πήρε μαθήματα Μουσικής και Ζωγραφικής κι άρχισε να σπουδάει Γαλλική Φιλολογία. Στα 1925 όμως παντρεύτηκε και διακόπτοντας τις σπουδές της ξαναγύρισε στην Έπαρχία της. Έχει συνεργασθεί σε πολλά Αθηναϊκά περιοδικά, καθώς και στις εφημερίδες της επα-

χίας της όπου δημοσίευσε και το έργο προς έκδοση μυθιστόρημά της «Ο δρόμος αυτός είναι γεμάτος μ' αγνάθια. — Στο 1931 βραβεύτηκε στο φιλολογικό διαγωνισμό του περιοδικού «Έβδομος», απ' το οποίο και πρωτοφάνηκε στα γράμματα. Το διήγημά της «Με' αγάπη σε μιὰ γερική καρδιά», βραβεύτηκε στο φιλολογικό διαγωνισμό του περιοδικού μας, με το Γ' βραβείο πεζών.

ΜΙ' ΑΓΑΠΗ ΣΕ ΜΙΑ ΓΕΡΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑ

Το καλοκαίρι εκείνο, πάνε τώρα σχεδόν και δέκα χρόνια, πήγα να περάσω τις διακοπές στον Πλατανιά, ένα όμορφο χωριό του Αποκόρωνα, λίγα χιλιόμετρα έξω απ' τα Χανιά. Το περισσότερα σπίτια του χωριού, είναι χτισμένα πάνω σ' ένα λόφο, ψηλά, κι όντας πηγαίνει κανείς για τον Πλατανιά, αντικρύζει το καμπαναριό τ' Αη-Δημήτρη, να ξεχωρίζει. Κάτω είναι τα λειβάδια των χωρικών κι ένας μεγάλος ποταμός με τ' όνομα του χωριού, που χύνεται στη θάλασσα και που ξεχειλίζει κάθε βαροχειμωνιά, καταστρέφοντας σχεδόν όλους τους κόπους που βρίσκονται κοντά του. Κάπου εκεί στην πλαγιά του λόφου ήτανε το σπίτι της θειάς μου, κοντά στο μεγάλο χαράκι, που όταν το περνούσαν οι χωρικοί σταυροκοπιόντουσαν, γιατί ήτανε, λέει, «το χαράκι της Παναγίας». Τώρα ο καινούργιος δρόμος τόκοψε.

Ετοιμαζόμουν να κοιμηθώ τ' απομεσήμερο, όταν άκουω μιὰ φωνή γυναικεία να λέη της θειάς μου.

— Έ, συντέκνισσα! δέν κοπιάζεται στην καλύβα; εκεία στον άσκιανό να ποῦμε και καμμιὰ κουβέντα; Όπου νάναι θάχουμε και τὸ μελεμάκι κι ἡ καλύβα θά'ναι πρῶτο πράμμα.

Ἡ θειά μου δέχτηκε. Με φώναξε και μένα και σὲ λίγο πήραμε τὴ ρίζα, ὅπου βρίσκονταν ἡ καλύβα τῆς συντέκνισσας Ἐλένης.

Βοήθηκα ἀνάμεσα σὲ καλοκαίριες χωριατοπούλες, με ἀνυπόκριτα γέλοια και με χαρακτηριστικὴ ἀθωότητα ἀφέλεια. Για λίγες στιγμές, πόθησα νὰ γίνω κι ἐγὼ μιὰ ὁμοιά τους, μιὰ χωριατοπούλα, μιὰ φίλη τους! Ὁ ἥλιος ἔσκαζε τὴν πέτρα, καθὼς λένε, και τὰ τζιτζικια δίνανε μιὰ παρᾶξενη συναυλία με τὰ τρελλὰ ξεφωνητά τους. Στὴν καλύβα ἔπιασαν δου-

λειὰ μόλις ἀπόφαγαν. Βιάζονταν νὰ στείλουν δυὸ κιβώτια καπνὰ στὴν Καβάλλα. Ὁ Κλήμεντος, ὁ μεγάλος γιὸς τῆς συντέκνισσας, κουβαλοῦσε τὸν καπνὸ με τὸ κοφρίνι. Ἡ Ἀσπασούλα με τὴν Ἀνέζω, τὸν περνούσαν στὶς σιδερένιες βέργιες κι ἡ παχουλὴ Θέτη ἀκουμποῦσε τὶς γεμισμένες βέργιες πάνω στὶς καλαμοτές, στὸν ἥλιο. Ἦταν κι ἡ πιὸ μικρὴ τῆς θυγατέρα, ἡ Μάρω. Ἐκείνη κουβαλοῦσε πάνω στὸν ὄμο της με τὸ σταμνάκι νερό, ἀπ' τοῦ Τιμολέοντα τὸ πηγάδι.

Τὸς ζήτησα μιὰ βέργα κι ἄρχισα νὰ περνώ κι ἐγὼ φύλλα καπνοῦ. Γρήγορα ὅμως τὰ παρήτησα, γιατί κολλοῦσαν τὰ δάκτυλά μου, ἀπὸ μιὰ οὐσία ποὺ ἔχηναν τὰ φρεσκοκομμένα φύλλα τοῦ καπνοῦ. Μιλοῦσαμε μεταξὺ μας και πειράζαμε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, ὅταν ἀπὸ μακρὸν ἀκούστηκε ἕνας κλαψιάρικος σκοπὸς και σὰν ἀκουπανιαιμένο, γκάνισε τὴν ἴδια στιγμή ἕνα γαϊδοῦρι.

— Ὁ μπάριμπα-Κωνσταντῆς, φώναξαν ὅλα τὰ κορίτσια μαζί, κι ἀφουργουστήκαμε γιὰ νὰ πάρουμε ἐκεῖνο ποῦλεγε:

«Ὁμορφο παλληκάρι μου
ποτέ μὴν ἀγαπήσης
και σὰν τὸ μπάριμπα-Κωνσταντῆ
και σὺ θὰ καταντήσης...».

Μόλις ρώταγα ποιὸς εἶν' αὐτός, μοῦ γνέψαν τὰ κορίτσια νὰ σωπάσω γιατί ἔφτανε. Κι ἀλήθεια, κείνη τὴ στιγμή, τὸ κεφάλι τοῦ γαϊδοουροῦ προβάλε ἀπ' τ' ἀνοιγμα τῆς καλύβας, με διάθεση ἀσφαλῶς νὰ μᾶς χαιρετίση, ἀλλὰ ὀπισθοχώρησε ἀπὸ τὸ προσταχτικὸ «πτο...πτο...πτο...» τοῦ ἀφεντικοῦ του.

Ἐνας καλοκαίριος χωρικός, ποὺ τὰ χρόνια τὸν εἶχαν σημαδέψει μονάχα στὰ μαλλιά, ξεπέξεψε λίγο παρέκει. Ἔδεσε τὸ «ὄζο» του σ' ἕναν πάσσαλο, ποὺ βρίσκονταν σφηνωμένος κατὰ γῆς, γιὰ τὸ δέσιμο τῶν «ὠζῶν» κι ἦρθε μέσα.

— Καλή σας ὥρα, κοπελλίές. Ἰντα κάνετε και πὼς τὰ καλοπερνάτε; Κάψα τὴν ἔχει σήμερα...

— Καλῶς ἐκόπιασες, μπάριμπα-Κωνσταντῆ, τοῦ φώναξαν τὰ κορίτσια. Τότε, μ' ἀντελήφτηκε και μένα κι ἀφοῦ με κίτταξε καλά-καλά, μοῦ λέει:

— Κι ἡ ἀφεντιά σου;

Ἡ Ἀνέζω, ἡ πιὸ ζωηρή, ἡ ὀλοστρόγγυλη ὅπως τὴν ἔλεγε ἡ συντέκνισσα, ἀνέλαβε νὰ μᾶς συστήση.

— Ὁ μπάριμπα-Κωνσταντῆς, κτηματίας...δίχως περιουσία...

Ἡ δεσποσύνη...λογογράφος. Ἦρθε ἀπ' τὴν Ἀθήνα νὰ περάση τὸ καλοκαίρι της, νὰ παραθερίση...ὅπως ἔμαθε νὰ λέη.

Ὁ μπάριμπα-Κωνσταντῆς, με κίτταξε σκεφτικός, μοῦ χαμογέλασε κι εἶπε τῆς Ἀνέζως:

Και δὲν τῆς εἶπε, ἀπὸ λόγου σου, πὼς ἔχουμε παραθερισμένα; Γελάσαμε, κι ἡ Ἀνέζω ἐξακολούθησε:

— Θέλει νὰ δῆ, λέει, πὼς ἀγαπᾶμε ἐμεῖς οἱ χωριάτες, γιὰ νὰ γράψη ἕνα βιβλίο. Ἐσὺ τί λές, μπάριμπα-Κωνσταντῆ; ἔχουμε και μεῖς καρδιά; Ξαίρουμε ν' ἀγαπᾶμε;

Εκεῖνος, γὰ μᾶς σκυθρόπιασε. Τὸ πρόσωπό του φαίνονταν τώρα πλιότερο κουρασμένο καὶ τὸ μέτωπό του γέμισε ρυτίδες. Μέσα σὲ μιὰ στιγμή, ὁ ἀφελὴς ἄνθρωπος χρίθηκε, μπροστὰ στὸν πονεμένο, τὸν μοιροχτυπημένο. Τὸν κίτταζε προσεχτικά. Κάποιο δάκρυ εἶχε φανῆ στὴν ἀκρὴ τοῦ ματιοῦ του. Τὰ ρουθούνια του ἀνοιγόκλειναν νευρικά καὶ τὰ χεῖλη του τρέμανε. Ἀκόμα μάντευα κάποιο βουβὸ ἀναφυλλητό, ποὺ φύρικνε τὸ γέρικο στήθος του. Ὡστόσο, ἦταν ἀντρας. Καὶ γι' αὐτό, ἴσως μὴ θέλοντας νὰ λιποψυχήσῃ μπροστὰ σὲ μιὰ ξένη, ποὺ μόλις εἶχε γνωρίσει, σηκώθηκε καὶ κουρασμένα πλὴ μᾶς λέει:

— Συμπαθήστε με ποὺ φεύγω, μὰ θέλω νὰ πῶ στὸ Βλάτος, νὰ μαζώξω τοὶ γράς καμπόσα χόρτα.

Ἦύρισε κατόπι πρὸς τὸ μέρος μου κι' ἀφοῦ μὲ κίτταζε παραποनीρίζονα σχεδόν, μὰ συγχρόνως κι' ἐχθρικά, μᾶς λέει:

— Ὡρα καλή, καὶ τόσο τὸ χειρότερο ἂν πάρῃς κι' οὐ ἂπ' τὴν κουζουλάδα τῶν Ἀθηναῖο σου.

Καβαλλίκεψε πάλι τὸ γαῖδοῦρι του, κι' ἔφυγε μουρμουρίζοντας στὸν συνηθισμένο του σκοπό:

«Μέσα στὸ γέρικο κορμί
καρδιά ἕνω πονεμένη.
ὦχ... ἄμάν...».

Καὶ σιγά, λυπητερά, ἡ Ἀνέζω, μού διηγήθηκε τὴ θλιβερὴ ἱστορία τοῦ μάρμπα-Κωνσταντῆ.

...«Πᾶνε πολλὰ χρόνια ποὺ μιὰ θεατρίνα τῆς ἀράδας εἶχε μείνει ἀπὸ κάποιο θίασο, ποὺ περιόδευε στὴν ἐπαρχία.

Εἶχεν ἐρθῆ σὺ χωριό, λέγοντας πὼς εἶναι δημοσιογράφος. Ἦθελε, λέει, νὰ μελετήσῃ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ νὰ τὰ γράψῃ σὰν γυροῦσε στὴν Ἀθήνα. Ἦταν ὁμορφη. Φαίνονταν μιὰ ἀγνή κοπέλα, κι' οἱ χωρικοί, ὅπως εἶναι πάντα φιλόξενοι, τῆς κουβαλοῦσαν τοῦ πούλιου τὸ γάλα. Τόχαν τιμὴ τους.

Τοὺς σάσιζε ἡ ὁμορφη κουβέντα τῆς καὶ τοὺς ξεγελοῦσε ἡ καλωσύνη ποὺ τοὺς ἔδειχνε. Οἱ ἀπλοῖχοι ἄνθρωποι, δὲν μποροῦσαν νὰ πιστεῦαν ποτέ, πὼς κάποιος ἂπ' τὴν ὁμορφη κι' εὐγενικεῖα ψυχογνομία τῆς θὰ κρύβονταν μιὰ ἐλεινὴ καὶ ὑποκρίτρια ψυχή. Τὰ παλληκάρια τοῦ χωριοῦ προκαλοῦσαν ἐπιτηδες γλέντια, βαφτίσια καὶ ξεφαντώματα, γὰ νὰ πηγαίνῃ καὶ κείνη νὰ βλέπῃ. Εἶχε μεγάλη χάρη καὶ γλῆγορα σκλάβωσε μ' αὐτὴν τὰ παλληκάρια τοῦ χωριοῦ. Καὶ πρῶτο ἂπ' ὄλα, τὸν Κωνσταντῆ, τὸ λεβέντη ὅπως τὸν ἔλεγαν τότε, τὸν μάρμπα-Κωνσταντῆ σ' ἕμερα.

Ἔτσι, πέρασε κίμποσος καιρός, ὥσπου τὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ πῆγαν νὰ σιάσουν ἂπ' τῆς ζήλια τους. Τὴν ὑποψίαστηκαν τὴν πικραμένοψαν καὶ διαλάβησαν σ' ὄλο τὸ χωριό, πὼς ἡ ξένη τους ἔμπαινε σὰ κρυφί, τὸν ἕνα ὑστερ' ἂπ' τὸν ἄλλον τοὺς ναίους τοῦ χωριοῦ. Καὶ σιγά-σιγά, οἱ νοικοκυράδες, τῆς κόψαν τὴν κουβέντα. Οἱ γέροι τὴν στορβοκνιτοῦσαν. Ὡσπου μιὰ μέρα, ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ, χωρὶς ν' ἀκούσῃ τίποτα πλὴ κανεὶς γι' αὐτὴν...

Ὁ Κωνσταντῆς, τὸ πῆρε μαράζι κι' ὀρκίστηκε νὰ μὴν παντρευτῆ. Τὰ

χρόνια περνοῦσαν καὶ τὰ μαλλιά του ἀσπρίζανε. Ἐπὸ λεβέντης, ἔγινε μπίρμπας. Κι' ὁμως, οὔτε στιγμή ἐξέχασε τὴ γυναῖκα ποὺ ἀγαποῦσε. Κι' ἂν κατὰ τύχη ἢ ἐπιτηδες, βρίσκονταν κοντὰ στὸν Ἀη-Δημήτρη, πούμνε κείνη, θάβγαζε τὸ σαρίκι του καὶ θὰ τραγουδοῦσε. Καὶ μέσα στὴ νύχτα ποὺ φωνάζουν οἱ τροζαλιδες, καὶ κάπου-κάπου ἀκούγεται τὸ γαῖγισμα κανενὸς σκύλου ἀπὸ μακρὸν, ἂν προσέξῃς λίγο στὸ μουρμουρητό τ' ἀγέρας, θ' ἀκούσῃς νῆσχετα χαϊδευτικά, σιγὰ κι' ἀθόρῳβα, ἡ φωνὴ τοῦ μάρμπα-Κωνσταντῆ, ποὺ μοιάζει σὰν προσευχή, σὰν μοιρολόι, σὰν νανούρισμα κι' ἄλλοτε σὰν παράπονο...».

* *

Ἦταν οἱ τελευταῖες μέρες ποὺ θάφενγα ἂπ' τὸ χωριό. Τ' ἀπόγεμα εἶχα κατεβῆ στὸ Βλάτος, ὅπου βρίσκεται κι' ὁ κῆπος τῆς θειᾶς μου. Κάθησα κοντὰ στὸ ποτάμι καὶ σκαλίζοντας τὸ εσωτερικό ἐνὸς ἀγοροῦ καροπυζιού τὴν ὄρακα στὸ νερό, νοιώθοντας μιὰ ξεχωριστὴ εὐχαρίστηση βλέποντας πρῶτα νὰ τὸ παρασέβῃ μὲ τὸ δυνατὸ ρεῦμα του καὶ νὰ τρέξω κατόπι στὴν ἀντίθετη μεριά νὰ τὸ προλαβαίνω, πιάνοντας το πάνω ἀπὸ μιὰ στενὴ ξύλινη γεφυροῦλα. Εἶχα ξαναγίνει παιδί, ἕνα εὐτυχημένο παιδί, ποὺ ἡ ζωὴ του ἦταν πλαισιωμένη ἂπ' τὴ γαλήνη!..

Ὅτι νὰ γυρίζαμ εἶχε νυχτώσει πιά. Ἄφισα τὴ θειά μου νὰ προχωρή μὲ τὸ «ὠζόν» ἢ τὸν «ὀσχνό», ὅπως ἔλεγε τὸ γαῖδοῦρι τῆς κι' ἐγὼ ἀκολουθοῦσα σιγά-σιγά, πεζῇ. Μόλις πέρασα μιὰ πέτρινη γεφυροῦλα τοῦ τελευταίου καταπότη (μικρὰ ποταμάκια, ρυάκια, ποὺ πηγάζουν ἂπ' τὸν ποταμὸ καὶ ποὺ σ' αὐτὰ οἱ χωρικοὶ ποτίζουν τὰ ζῶα τους, ἢ πλένουν τὰ ρούχα τους), ἀντίκρυσαν τὰ σπῖτια τοῦ χωριοῦ, ποὺ ἂσπρίζαν καθὰ-καθαρὰ μέσα στὴ νύχτα ποὺ ἀγοροχόταν. Μιὰ ἀντάρα γέμιζε τὴν ἀτμόσφαιρα. Τὰ λυγαράκια ἀόχισαν νὰ φωτᾶνε τῆς χωματένιες κουζίνες τῶν χωριατόπιστων, καὶ μιὰ μυρουδιὰ καμένου κλήματος σκοροπώνταν στὸν ἄερα. Στὰ τζάκια βράζανε ὁ στίφος καὶ τὰ κηπόχορτα ποὺ μαζεῦτηκαν τ' ἀπόγεμα. Ὁ δρόμος ποὺ περπατοῦσα ἦταν στρωμένος μ' ἕνα παχὺ στρώμα ἀπὸ κοκκινόχομα καὶ δεξιὰ καὶ ζερβά γεμάτος ἀπὸ ἀνθισμένες λυγαριές. Στὸν οὐρανὸ, τὸ φεγγάρι ἐπλεε πλέριο. Μερικοὶ καθυστερημένοι ζευγολάτες γυροῦσαν πίσω στὸ χωριό, ἄλλοι τραγουδώντας κι' ἄλλοι μουρμουρίζοντας. Μόλις περνοῦσαν ἀπὸ μπροστά μου, μὲ χαροτοῦσαν μὲ σεβασμὸ καὶ μὲ μιὰν ἀνείπωτη καλωσύνη. Καὶ γὼ χαίρεταγα ὅλους εὐχαριστημένη, ἱκανοποιημένη, εὐτυχημένη... Εἶχα μείνει πολὺ πίσω ἂπ' τὴ θειά μου, προσπαθώντας νὰ κόψω ἕνα κλαδί λυγαριάς, ὅταν μιὰ φωνὴ κλαψαρίζου, παραποनीρίζου, μιὰ φωνὴ πούμοιαζε μοιρολόι, ἔφτασε σὲ ἄδτιά μου. Ἀναταράχτηκα σὰν τὴν ἄκουσα. Μπροστά μου ζωγραφίστηκε ὁ μάρμπα-Κωνσταντῆς, κατάχλωμος, ὅπως τ' ἀπομεσήμερο ποὺ τὸν γνώρισα. Κι' ἕνα παράπονο ἀσυγκράτητο, βαθύ, ἕνας τρανός, ἀνείπωτος πόνος, ξεφύγε μὲσ' ἂπ' τὸ λάφυγγά του, σμίγοντας μὲ τὸ κλαψαρίζου τραγοῦδι τοῦ γιῶνι, σὲ μιὰ θλιβερὴ συμφωνία. Σὰν κάτι νῆσχεσε μέσα μου κι' ἂν θυμάμαι καλὰ, δάκρυσα. Τάχυνα τὸ βῆμα μου σφαλνώντας μὲ τὰ γέγρια τ' αὐτιά μου γὰ νὰ μὴν ἀκούω. Τὸ φεγγάρι ἀμέριμνο ταξίδευε. Οἱ

τροξαλίδες είχαν αρχίσει τη συναυλία τους. Οί λυγαριές λυγοῦσαν στ' ἀνάλαφο φύσημα του άγέρα και ή μυρουδιά του καμένου κλίματος άρωμάτιζε το βράδυ. Μά πάνω άπ' όλα, μιá φωνή κλιμαρική, μιá φωνή ήλιβερή, μιá φωνή που μοιαζε θρηνος, ξεχύνονταν μέσ' από μιá ψυχή, όλοκληρώνοντας το μικρό άνθρωπινο παράπονο...

(Ηράκλειο)

ΘΑΛΕΙΑ ΚΑΛΛΙΓΙΑΝΝΗ

ΛΕΤΩ Α. ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ

Τό οικογενειακό της όνομα είναι Καθη. Γεννήθηκε στην Άνδρο κι' από πολύ μικρή ήρθε στον Πειραιά, όπου άνεγράφηκε και σπούδασε. Στά γραμματα πρωτοφάνηκε τό 1927, μ' ένα διήγημά της που δημοσιεύτηκε στό «Ηρώον Χωροφυλακής», στην Κρήτη. Άργότερα συνεργάστηκε σέ διάφο-

ρα Άθηναϊκά περιοδικά, τότε μέ τό πραγματικό της όνομα και τότε μέ ψευδώνυμο. Τό διήγημά της «Άν παραμύθη», βραβεύτηκε στό φιλολογικό διαγωνισμό του περιοδικού μας, μέ τόν Αί έπαινο πεζών, καθώς επίσης και τό ποιημά της «Χωρισμός», μέ τόν Αί έπαινο στίχων.

ΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Πλάϊ—πλάϊ, καθάλλα στά χιονάτα τους. Άλλα, τά δυό αδέρφια καλπάζουν μέσα στη νύχτα γυρίζοντας στην πατρίδα τους.

Τό δάσος είν' ερημο κι' όλοσκότεινο και τη βαρεία σιωπή του μονάχα τό βαρύ πάτημα τών δυό άλλων ταρίζει κι' ό κρότος π' άαδίνουν τά χρυσά τών καθάλλάβρηδων άρματα σέ κάθε άνατίσιμά τους. Καί καθώς περνούν κάτω άπ' τους άτέλειωτους καταράσινους θόλους, σκυθρωποι κι' άμίλητοι, πιδ σκοτεινοί κι' άπ' αυτές τις σκιές του δάσους, μοιάζουνε φαντάσματα παλιών πολεμιστών, που, από κάποιο άτόκοσμο ξυπνητέοι σάλπισμα, σηκώθηκαν για για στιγμή άπ' τους άραχνασιμένους τάρους των και καλπάζουν ποιές ξαίρει για πού...

Κι' όλο προχωρούν και τά σκοτεινά έλατα όλο και κρυφομολούν στο πέραςμά τους.

Μά τί είν' εκείνο που την ύψη τών δυό αδερφιών σκοτεινιάζει και κλεισμένα κρατά τά χείλη τους, τά χείλη εκείνα που μονάχα άγάτης γλυκόλογα ήταν πάντα συνειδημένα ν' αλλάζουν; Η άλάληση τάχα της μάχης, τά πεσμένα χάμο και κοκκινισμένα άπ' τό αίμα κομμάτια, οι χλωιές μορφές τών πληγωμένων, παρακολουθούνε τριζανιές ότταίες τά βήματά τους ή μεθυσμένες άκόμη άπ' τη νίκη ή ψυχές τους δέν βρούσκουν λόγια να έκφράσουν ό,τι αισθάνονται;

Όχι! Ούτε τις συνειδημένες άπό πολλές καρδιές τους τέτοιες όπτασίες συγκινούν, ούτε ή νίκη για πρώτη φορά τά περήφανα στεφάνωσε μέτωπά τους. Έκείνο που τυρανεύει τις άνδρειωμένες ψυχές τους, που δέν τους άφίνει ν' αλλάζουν ούτε ένα βλέμμα, εκείνο που κάνει τόν καθένα τους να νοιώθει τόν άλλο σάν έχθρο τονά του, είναι ή σκιά η; πεντάμορφης Ζαΐρας, της γυναίκας μέ τά θεία μάτια και τά χα-

τακκόκινα σάν του Μαγιού τά κερσία χείλη, που κι' οι δυό μέ τό ίδιο πάθος λατρεύουνε.

Όταν για πρώτη φορά της ήλθησαν για την άγάτη τους, εκείνη γέλασε τρελλά κι' έπειτα σηκώνοντας άγέρωχα τ' όμορφο κεφάλι, μέ τά πλούσια κατάμαυρα μαλλιά, ζύτταξε φλογερά τους δυό έρωτευμένους:

— Μ' αγαπάτε λοιπόν κι' οι δυό σας τόσο;

— Πίστερο κι' άπ' τη ζωή μας, ήταν ή άπάντηση.

Κι' επειδή τά δυό αδέρφια έμεναν άμίλητα, δείχνοντας έτσι πως κανείς τους δέν ήταν διατεθειμένος ν' άφισή τη θέση του στον άλλον, εκείνη συνέχισε:

— Η τύχη θ' άποφασίσει. Αυτές τις μέρες αρχίζει ο σκληρός ο πόλεμος. Ο τόπος της μάχης άς σάς δεχθώ. Σ' όποιον από τους δυό γυρίσει ζωντανός, θά δώσω την καρδιά μου.

Μέ την ψυχή γεμάτη άγωνία, άφιναν κι' οι δυό σέ λίγες μέρες τους τόπους που μεγάλωσαν. Ολόκληρα δυό χρόνια πολέμησαν σκληρά κι' αντίκριζαν ο καθένας τους της κάθε μέρας τό ξεμέρωμα, μέ την κρυφή έλπίδα πως ίσως τό βράδυ που θάγχοιταν θάβρισκε τόν άλλο νεκρό. Μά ή μοίρα δέν είχε γραμμένο να βαφούν τά χώματα εκείνα μέ τό αίμα τους. Καί γυρίζουν τώρα πάλι στην πατρίδα τους πλάϊ, όπως έφρευαν και τότε, μέ τόν έρωτα πιότερο φωντωμένο στά στήθη τους και μέ μιάν έχτρα άνείπωτη στις καρδιές τους, έχθρα που φανερώνεται μέ τη βαρεία σιωπή που σφραγίζει τά χείλη τους. Γιατί να κρύβονται; Μήπως δέν τό νοιώθει καλά ο καθένας τους, πως τά μάτια και τών δυό την ίδια μέρα στο σκοτάδι βλέπουν όπτασία εκείνης, που τους θόλωσε τό λογικό;

Έάφνου ο μικρότερος του άλλου του τό χαλινάρι κρατά και στον αδερφό του άπότομα γυρίζει:

— Ξεχνάς, του λέει μέ φωνή που τρεμε άπό μίσος, πως ένας από τους δυό μας δέν πρέπει να πατήσε ξανά τό χώμα της πατρίδας μας;

Όχι, δέν τό ξεχνά, άπαντά ο άλλος. Ένας πρέπει να λείψει.

Σ' αυτά τά λόγια, δυό λεπίδες άστραψαν μέσα στο σκοτάδι: μερικά χτυπήματα σπαθιών άκούστηκαν ένα βογγητό τάραξε για μιá στιγμή την ήσυχία της νύχτας κι' ένα σώμα έπεφτε βαρύ χάμο, ενώ τό στεγνό χώμα άχόρταγα ρουφούσε τό αίμα, που ποτάμια άπ' την άνοικτη πληγή ξεέφυγε. Κι' έπειτα ένα γοργό ποδοβολητό άλλο που άπομακρύνεται και πιά τίποτ' άλλο...

Φεύγει ο φονιάς και τά δένδρα άνατριχιάζουνε στο σκοτεινό του πέραςμα. Φεύγει χωρίς την παραμικρή τύχη για τό νεκρό σώμα που άφίνει πίσω του τόσο τόν τυφλό του όρωτικό του πάθος. Γιατί τάχα να λυπηθώ, άφού αυτός ο θάνατος είναι ή αρχή της δικιάς του ευτυχίας;

Και να τά μάτια του άντικρύζουν τά πρώτα σπία του χωριού. Να και τό καμπαναριό της εκκλησίας, να και τά δυό ψηλά κυπαρίσσια, που τό σπία της λατρειτής του κρύβουνε. Όρθος πετιέται στη σέλα του άλλου του, άνυπομονώντας να διακρίνη την ποθητή πατρίδα της. Άγαγε κοιμάται αυτή τη στιγμή ή εαγωγικά προσμένοντας τόν νικητή που την καρδιά της θά πάρη;

— Ζάϊρα, γλυκειά μου άγάτη, ναμια έφθασα, φωνάζει μέ λαχτάρα μά στη στιγμή τά λόγια κόπηκαν στο στόμα του. Γιατί τό σπία της άγαπημένης του λάμπει από τά φώτα και ήχο χαρούμενης μουσικής στ' αυτιά του φτάνουνε. Τρελλά σηκουινιάζει τ' άλλόγό του, πετά και σέ δυό λεπτά μπρός στην ορθάνοιξη πόρτα ξεπερνούει. Μά δυό πηδήματα άνεβαίνει τά μαρμαρένια σκαλοπάτια κι' όρμα στην κατάφορη σάλα του σπιτιού, όπου ή πιό τρομερή έκπληξη τόν περιέμενε. Η Ζάϊρα, στολιωμένη νύφη και στηριγμένη στού άνδρός της τό μπράτσο, δέχεται τις γαμήλιες ευχές. Τό πρόσωπό της τό υπέροχο λαμποκοπά άπό ευτυχία.

Σάν τρελλός, μέ μάτια ορθάνοιχτα, τά ροβχα σκονισμένα κι' αίματομένα άπ' τό αδερφικό αίμα, μέ τά μαλλιά κολλημένα στο ιδρωμένο του μέτωπο, λαχανιασμένος, στάθηκε ο φονιάς μπρός στην όμορφη νύφη:

— Ζάϊρα, έτσι κρατάς τους όρκους σου; Κι' ή φωνή του δέν έμοιαζε φωνή άνθρώπου.

— Ο αδερφός μου, ξανάτε εκείνος, ποτίζει μέ τό αίμα του τό ξερά φύλλα που

— Έβίβα! Νά ζήσουν τὰ καλά παιδιά!..

Κι' από τότε, ἀχ, σὲ μιὰν ἀστραγιάα κίνηση τοῦ λεπτοδείχτη, μὲ μιὰ τρομερὴν ἀδιαφορία—σὰ νὰ μὴν εἶχα κι' ἐγώ, Θεέ μου, μιὰ μικροῦλαν ἀξία—ἀλλάξα πάλι κύριο. Ἔμεινα λίγο πάνω στοῦ τραπεζάκι...—κι' ὕστερα, τί φριχτό!...—σὲ μιὰ δυὸ ψυλοκουβεντούλες, σ' ἓνα τρανταχτὸ γέλιο, σὲ μιὰν ὑπόσχεση μιᾶς τρελλῆς νυχτιάς ἡδονῆς καὶ γλεντιοῦ, χῶθηκα μέσα στοῦ βαρεῖα μρωμένο τσαντάκι τῆς ἀθλια μακιγιαρισμένης ἐκεῖνης γυναίκας...

Θυμῆθηκα τότε τὴν πρώτη μου κυρία. Καί νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, ἀγαπητοί μου: Ἄν δὲν ἦμουνα ἓνα τόσο δά ὁμορφοτυπωμένο χαρτάκι, ἂν εἶχα ψυχὴ καὶ καρδιά, θά'αλλαγα, φίλοι μου... θά'αλλαγα...

(Ἀγρίνι)

ΝΙΚΟΣ ΤΡΕΧΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΛΙΑΓΚΑΣ

Γεννήθηκε στὴ Σμύρνη τὸ 1910. Τὸ 1920 ἦρθε στὴν Ἀθήνα, ὅπου καὶ τέλειωσε τὶς πανεπιστημιακὲς του σπουδές. Μὲ τὴ λογοτεχνία καταπιάστηκε ἀπ' τὰ μαθητικά του χρόνια, στέλνοντας συνεργασία σὲ διάφορα περιοδικά. Τὸ 1931 βραβεύτηκε στοῦ λογοτεχνικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ περιοδικοῦ Ἑβδομάς, μὲ τὸ Γ! βραβεῖο πεζῶν. Στὴν πρόζα του «Τὸ τραγοῦδι τῆς ζωῆς» ἡ Κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ φιλολογικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ περιοδικοῦ μαι, ἀπένειμε τὸν Γ! εἴπαινο πεζῶν.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Μέσα σὲ δυὸ γραμμὲς ἀπὸ δέντρα, ὁ δρόμος χάνεται πέρα, μακρυνά... Σιμά σὲ μιὰ λιμοῦλα ἠλιολούζεται ἓνα χωριουδάκι, κι' ὁ ἥλιος οἰχόνοντας τῆς ἀκτίνες του μέσ' στὰ νερά, φαίνεται σὰ νὰ καθρεφτίζεται σ' αὐτά... Ἔνας ἔρημοκος κορυδαλλός, δειλιασμένος μέσ' στ' ἀπειρο τραγοῦδά... κι' ὄλα γύρω σωποίνουν...

Ὁ Ὀδοιπόρος τραβώντας ἀκρῆ—ἀκρῆ κάτω ἀπ' τὸν ἴσκιο τοῦ οἰλεῦρες ἀτόλων, ξαναπαίρνει τὸ δρόμο του... Ἔνας ἐλαφρὸς αἴρος τοῦ γαϊδεῦνι ἀπαλά τ' ὀλόλευκο κεφάλι, πὺ τ' ἄσπρισαν τὰ βάρσανα καὶ τὰ χρόνια... Κι' ὁ γέρος ὄλο καὶ περπατᾶ, νοιώθοντας ν' ἀργοξυποῦν στὴ σκέψη του παλιές—θλιμμένες θύσσες!..

Ξάφνου χτυπᾶ ἡ καρδιά του καὶ σταματᾶ. Στὰ πόδια του, χάμω στὴ γῆ, σιμά σὲ μιὰ λεύκα στὴν ἀκρῆ τοῦ δρόμου, ἓνα κοριτσάκι κοιμάται... Κλαίει γιὰ μιὰ στιγμὴ ὁ Ὀδοιπόρος καὶ γονατίζει... Ἐπειτα κάθεται σιμά τῆς, κι' ἀγγυλιᾶ στὸν ὕπνο τῆς καὶ σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὀνειρεύεται ὁ γέρος... «ὀνειρεύεται ἓνα ἄλλο κοριτσιό σὰν κι' αὐτὸ, τὸ μοναχικὸ βλαστάρι του, πὺ πέθανε μιὰν ἀνοιξιὰτικὴ αὐγούλα, ἀφιρνώντας του μονάχο κι' ἔρημο...»

Τὸ κοριτσιό ἀνοίξε τὰ μάτια, τὰ στύλωσε πάνω στοῦ γέρο, καὶ σὰ νὰ μιλοῦσε σὲ γνωστὸ τὸν ρώτησε: «Εἶσαι ὁ παποῦς μου»; κι' ὁ Ὀδοιπόρος ἀπάντησε: «Εἶσαι τὸ ἔγγονάκι μου»;

Ξανακινιόχτηκαν. Καὶ τότε τὸ κοριτσιό τοῦλε τὴν ἱστορία του: «...Πὺς σὰν ἔφυγε ὁ παποῦς τῆς κι' ἔμεινε ὀλομόναχη, ἔφυγε ἀπ' τὸ σπίτι τῆς κι' ἔπῃρε δρόμους μακρυνόυσε... Τί ζητοῦσε; κι' ἐκεῖνὴ δὲν ἤξαιρε!..» Κι' ὁ γέρος τῆς εἶπε: «Θά τραβήξουμε μαζί τὸ δρόμο... Ἐσύ ζητώντας τὸν παποῦ σου, κι' ἐγώ τὸ ἔγγονάκι μου»!..

—Μὰ ὁ παποῦς πέθανε!... τοῦ ξαναεἶπε ἐκεῖνὴ.
—Θά ξαναγυρίσουν στὴ ζωῆ—ἀποκρίθησε ὁ Ὀδοιπόρος—καὶ θὰ τοῦς ξαναβροῦμε στοῦς δρόμους αὐτοῦ τοῦ κόσμου!..

Καὶ τραβήξαν γιὰ νὰ πᾶνε... Δὲν πῆγαν οὔτε πρὸς τὴν ἀνατολή, γιὰτι ἔτσι θά'αφταναν πάλι στὴ χώρα τοῦ κοριτσιοῦ, μὰ οὔτε πρὸς τὴ Δύση, γιὰτι θὰ ξανάπαιρναν τὸ δρόμο τοῦ γέρου.

Καὶ πῆγαν ἀνάμεσα ἀπ' τὰ λουλούδια καὶ τὰ λειβάδια, πὺ δὲν εἶχε δρόμο! Κι' ἐμπῆξαν μεσ' στὸν κάμπο, στὸ λειβάδια τ' ἀνθισμένα ἀπὸ παταροῦνες, μενεξέδες καὶ μενεξέδες... καὶ τραβήξαν ἔτσι στὴν τύχη! Ἐκεῖνὴ, ρουφώντας τὸ γλυκὸ χυμὸ ἐνὸς κάποιου λουλουδιοῦ, τοῦλεγε γιὰ τὸν παποῦ τῆς, κι' ὁ γέρος πάλι μὲ δακρυ-

σμένα μάτια, τῆς μιλοῦσε γιὰ τὸ ἔγγονάκι του...κι' ὄλο περπατοῦσαν...κι' ὄλο περπατοῦσαν...

* * *

—Ἐκεῖ, πρέπει νά'αι κάποια χώρα, κῦττα! κι' ὁ Ὀδοιπόρος εἶδε ἐκεῖ σιμά, κελνὸ ἀπὸ τζάκια σπιτιῶν. Εἶχαν φτάσει σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Κι' ἐκεῖνοι πὺ τὴν κατοικοῦσαν τοῦς δειχτήκαν καλοὶ κι' εἰδσπλαχνικοὶ. Ὁ γέρος ἤξαιρε νὰ πλέξη καλάθια, κι' ἔτσι θὰ ζοῦσαν! Τὴ μέρα στοῦ φτωχικό του, ἐκεῖνος δούλευε καὶ τὸ κοριτσιό τὸν βοηθοῦσε καὶ δὲ χόρταιναν νὰ μιλοῦν γιὰ τοῦς ἀγαπημένους των...Καὶ τὸ βράδυ πῆγαιναν στοῦ λόφο καὶ κῦτταξαν μακρυνά... λεῦκες ποῦδειχαν τὸ δρόμο τῆς ζωῆς...κι' ὕστερα γύριξαν στοῦ σπιτάκι τοῦς τραγοῦδώντας...

Μιὰ νύχτα—ἔπειτα ἀπὸ χρόνια—ἀκούστηκε σιμά στοῦ σπιτί, ἓνα καινούργιο τραγοῦδι!

—Ποῦς τραγουδάει, κόρη μου; Ἐκεῖνὴ χαμῆλωσε τὰ μάτια.

—Ἄ! εἶναι ἓνας νέος πὺ τραγοῦδά, ἐξακολούθησε ὁ γέρος. Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ, παιδί μου, κράζει ἔσένα στὴ ζωῆ, κι' ἐμένα στοῦ θάνατο!..

—Παποῦ, παποῦ μου!—παρακαλοῦσε ἡ κόρη, καὶ τὸν ἀγκάλιαζε καὶ τὸν φιλοῦσε... —Δὲ θέλω παποῦ, δὲ θέλω νὰ πεθάνῃς!.. θὰ ζήσης μαζί μας!..

—Μαζὶ σας; Ὁ Παποῦς σου; Ὁ Πποῦς σου, μικρὴ μου, πέθανε! Ἐγώ...Εἶμαι ἓνας ἄλλος!..

—Ὀχι, ὄχι! Εἶσαι ὁ παποῦς μου δὲ θυμάσαι; Στὸ ξύπνημά μου, ἐκτὶ κάτω στοῦ δρόμο, μουχες εἶπῃ: «Θά ξαναγυρίσουν στὴ ζωῆ καὶ θὰ τοῦς ξαναβροῦμε στοῦς δρόμους αὐτοῦ τοῦ κόσμου!» Δὲ γύρισαν λοιπὸν;

—Ναί, γύρισαν παιδί μου, ἀλλὰ γιὰ νὰ μᾶς συντροφεύουν καθένα στοῦν προορισμό του!..Τώρα φτάσαμε!..

Ἐσύ πᾶς πρὸς τὴν ζωῆ!—τὸ τραγοῦδι τοῦ νέου ἐκεῖνου σὲ κράζει...Κι' ἐγώ...πᾶω στοῦ θάνατο! Ὁ θεὸς μαζί σου!..

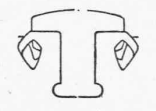
Κι' ὁ φτωχὸς ὁ Ὀδοιπόρος...πέθανε ἐκεῖνο τὸ βράδυ!..

Κι' ἡ κόρη, μὲ τὰ δάχτυλα πὺ μάζευαν μαργαρίτες, μενεξέδες καὶ παπαροῦνες, τοῦκλεισε τὰ μάτια, τοῦ τὰ φίλησε, ἔκλαψε... ἔκανε τὴν προσευχὴ τῆς, ὀνειρεύτηκε...

Καὶ σὰν ἄκουσε πάλι τὸ τραγοῦδι τῆς Ζωῆς, πῆγε στοῦ νέο πὺ τὴν ἔκραζε... Κι' ὁ γέρος πῆγε κάτω ἀπ' τὴ γῆ!

(Ἀθῆναι)

ΝΙΚΟΣ ΛΙΑΓΚΑΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΙΧΩΝ

Ἡ κριτική ἐπιτροπὴ τοῦ φιλολογικοῦ διαγωνισμοῦ στίχων, ποὺ προκήρυξε στὸ α' τεῦχος τοῦ τῷ λογοτεχνικῷ περιοδικῷ τῶν νέων «Ξεκίνημα», ἀποτελούμενη ἀπὸ τὸν κ. Ἀπ. Μαιμέλην, τὴν κ. Μυρτιώτισσαν καὶ τὸν κ. Ἀπ. Μαγγανάρον, εἰσηγητὴν τοῦ διαγωνισμοῦ, γιὰ τὴ βράβευση τριῶν ποιημάτων καὶ ἀνομοιῆ ἐπαίνου σὲ ἄλλα τρία, ἀποφασίζει ὅτι, τὰ τρία βραβεῖα καὶ οἱ ἐπαῖνοι πρέπει νὰ δοθοῦν ὡς ἑξῆς:

- 1ο Βραβεῖο. Στὸ σονέττο τῆς Αὔρας Νέλη, «Κι' ἂν μάδησε».
 2ο » Στὸ ποίημα τοῦ Χ., «Ἐξομολόγησι τοῦ γέρω—ναυτικοῦ».
 3ο » Στὸ ποίημα τοῦ Τραγουδιστῆ, «Λησιμονημένες παιδοῦλες».
 1ος Ἐπαῖνος. Στὸ ποίημα τῆς Κάμεν, «Χωρισμός».
 2ος » Στὸ ἐξάστιχο τοῦ Ἀθηναίου, «Ἡρεμὴ ἀπλώνεται ἡ βραδυά».
 3ος » Στὸ σονέττο τοῦ Ζοσέφ, «Σὲ πορεῖες σκολιές».

Ἐνθὺς ἐξ ἀρχῆς, πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ, παρ' ὅλο πὺρ σὲ ποσότητα ἢ συγκομιδὴ τοῦ διαγωνισμοῦ ὑπῆρξε εὐφορώτατη, δὲ δυσκολεύτηκε καθόλου νὰ ξεχωρίσῃ τὰ λιγοστὰ καλὰ προϊόντα αὐτῆς τῆς συγκομιδῆς καὶ νὰ τὰ βαθμολογήσῃ κατὰ πῶς τοὺς ἔπρεπε. Ἀπαραίτητο ἐπίσης εἶναι νὰ τονισθῇ ὅτι, τὰ κομμάτια ποὺ κέρδιαν τόσο τοὺς ἐπαίνους, ὅσο καὶ τὰ βραβεῖα, δὲν ἔτυχαν τῆς ἀπόλυτης ἰκανοποίησεως τῶν μελῶν τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀπὸ ἀπόψεως πρωτοτυπίας, συγχρονισμοῦ, νεολογιτικῶν τάσεων, τίποτε δὲν ἀποκαλύφθηκε μέσα στὴ σωρεία τῶν στίχων, ὅσους ἔστειλαν ἐκεῖνοι ποὺ πήραν μέρος στὸν ποιητικὸ διαγωνισμὸ. Ἀπόδειξις τὸ ὅτι κι' αὐτὸ ἀκόμα τὸ τραγοῦδι ποὺ τιμήθηκε μὲ τὸ Α' Βραβεῖο εἶναι—ἀλλοίμονο—σονέττο, δηλαδὴ κλεισμένο σὲ φόρμα κλασσικὴ καὶ κάθε ἄλλο παρὰ προοδευτικὴ. Ὡστόσο, κάτι τὸ ξεχωριστὸ ἔχει τὸ τραγοῦδι τῆς Αὔρας Νέλη, λαμβανόμενο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς οὐσίας, τῆς ἐκφραστικῆς τρυφερόδας καὶ τῆς δημιουργικῆς διαθέσεως. Ἀπὸ τὰ προτερήματα αὐτὰ ἂν ὑστεροῦν οἱ στίχοι τοῦ Χ., ἐν τούτοις ἡ «Ἐξομολόγησι τοῦ γέρω—ναυτικοῦ» του, ἔχει ἄλλα ποὺ τῆς δίνουν τὴ δευτέρη θέση: τὴν ἀτλότητα ὡς κύριο χαρακτηριστικόν, τὴν παρατηρητικότητα καὶ μιὰ σκεπτικιστικὴ διάθεση. Χαριτωμένο, τρυφερό, γεμάτο αἴσθημα τὸ τραγοῦδι «Οἱ λησιμονημένες παιδοῦλες», θάταν ἴσως ἄξιο νὰ κερδίσῃ μεγαλύτερη βαθμολογία ἂν εἶχε τρισεσώτερη οἰκονομία.

Κάτωσ θεματογραφικὸς ὁ «Χωρισμός» τῆς Κάμεν, μειονέκτημα ποὺ ἀντισταθμίζεται ἀπὸ μιὰ στιχουργικὴν ἀριότητα, χαριτωμένη ὕψη, διακριτικὴ ἐμπνεύσεως. Καὶ τὸ ἐξάστιχο τοῦ Ἀθηναίου ἐπιγραμματικόν, ἀναγλυφικόν, ἀξέπαινο. Τέλος, ὄχι ἀξιοκαταφρόνητο καὶ τὸ σονέττο τοῦ Ζοσέφ γιὰ μιὰν ἐσωτερικότητα προφανή, παρ' ὅλο πὺρ τὸ ἀδικεῖ λίγος ἠρωτισμὸς, ἡ ἐκζητήση ἐκφραστικῶν τύπων καὶ κάποια τεχνικὰ παραστρατήματα.

Συμπερασματικά: εὐσυνείδητη ἢ προσπάθεια τῆς ἐκδηλώσεως ὅλων τῶν παραπάνω, μὲ φωτεινὰ σημάδια ὠριμάνσεως μιᾶς ποιητικῆς συνειδήσεως περισσότερο προοπτικῆς.

Ὁ Εἰσηγητὴς

Ἀπ. Ν. Μαγγανάρος

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς

Ἀπ. Μαιμέλης

Μυρτιώτισσα

ΜΑΡΙΚΑ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Εἶναι ἡ γυναίκα τοῦ διηγηματογράφου Γιάννη Σφακιανάκη. Γεννήθηκε τὸ 1911 στὴ Βιάννο τῆς Κρήτης καὶ σπούδασε στὸ διδασκαλεῖο τοῦ Ἡρακλείου, ἀπ' τὸ ὁποῖο πήρε καὶ τὸ δίπλωμά της. Στὴ λογοτεχνία, παρουσιάστηκε μὲ στίχους κι' ἔπειτα μὲ μελέτες καὶ μεταφράσεις, ὑπογράφοντας στὴν

ἀρχὴ μὲ τὸ οικογενειακό της ὄνομα, Μαρίκα Κόμη. Συνεργάστηκε καὶ συνεργάζεται τακτικὰ στὶς ἐφημερίδες τῆς ἐπαρχίας της καὶ τελευταία σὲ διάφορα Ἀθηναϊκὰ περιοδικὰ. Τὸ σονέττο της «Κι' ἂν μάδησε», βραβεύτηκε στὸ φιλολογικὸ διαγωνισμὸ τοῦ περιοδικοῦ μας, μὲ τὸ Α' βραβεῖο στίχων.

ΚΙ' ἈΝ ΜΑΔΗΣΕ...

«Ζωὴ καὶ μνήμα αἰώνιο κύμα»
 "ΦΑΟΥΣΤ",

Κι' ἂν μάδησε τὸ ρόδο στ' ἀνθογιάλι,
 στὴ ροδογιὰ τοῦ περβολιοῦ πολλὰ
 μπουμπούκια ξεπροβάλλουνε δειλά,
 μέσ' ἀπ' τοῦ φράχτη τὸ γκρενὰ κεφάλι.

Κι' ἂν σβύσω ἐγὼ κι' ἐσύ, θά μείνου ἀλλοι:
 εἶν' ἡ ζωὴ μεγάλη ροδογιὰ,
 τὰ ρόδα ἂν τῆς μαδήσῃ ἡ χειμωνιά
 τὴν ἄνοιξη μπουμπούκια ἄλλα θά βγάλη.

Ἔλα, γλυκέ μου, τώρα, πρὶν νυχτώσει,
 πρὶν ἔρθουνε τὰ χιόνια στὰ μαλλιά,
 τὸ κορμί κι' ἡ ψυχὴ πρὶν μαραζώσει.

Γλυκοχαράζει τώρα καὶ στὸ φράχτη
 γιὰ δὲς πῶς ζευγαρώνουν τὰ πουλιά...
 Καλέ μου, αὐτὴ ἡ στιγμὴ δὲ θά ξανάρτη...

(Ἡράκλειο)

ΜΑΡΙΚΑ Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

ΚΛΕΑΡΧΟΣ ΜΙΜΙΚΟΣ

Γεννήθηκε το 1913 στο Πασσιλιμάνι, νησί της Προποντίδας. Το 1922, μετά την καταστροφή της Μ. Ἀσίας, κατέφυγε στο Αίγιο, όπου και μένει μέχρι σήμερα. Στη λογοτεχνία παρουσιάστηκε από τις εφημερίδες της επαρχίας του. Ποιήματά του έχουν δημοσιευθῆ σὲ διάφορα Ἀ-

θηναϊκῶν περιοδικῶν μετὸ ψευδώνυμο «Ἐλατος Φτέρης» καθὼς καὶ στὴ σελίδα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας τοῦ περιοδικοῦ «Ἐβδομάς». Τὸ ποίημά του «Προσευχή τοῦ γερῶ-Ναυτικοῦ», βραβεύτηκε στὸ φιλολογικὸ διαγωνισμὸ τοῦ περιοδικοῦ μας, μετὸ Β' βραβεῖο στίχων.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΡΩ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Θεέ μου, ἀκέρια μιὰ ζωὴ, σαράντα χρόνια,
τὴν ἐπέρασα στὴ θάλασσαν ἐδῶ,
ἀπὸ δώδεκα χρονῶν ὡς πού νὰ ἰδῶ
στὸ κεφάλι μου τὶς τρίχες—ἄσπρα χιόνια.

Ἔραστή με εἶχε ἡ θάλασσα καὶ σκλάβο,
κάτι ἄγνωστο μ' ἐτράβαε στὰ νερά
καὶ δὲ μ' ἄφισε νὰ νοιώσω τὴ χαρὰ,
τὸ μυστήριό τῆς ζωῆς νὰ καταλάβω!

Μὰ δὲν ἔζησα, τὸ λέω, πάντα τίμια:
Λαθρεμπόριο, πιστὸ καὶ τὰ χαρτιά...
Μιά σκληρότητα μ' ἐτάραζε συχνά
κι' ἀπ' τὰ χεῖλη μου δὲν ἔλειπε ἡ βλαστήμια.

Δὲν ἀγάπησα! Μὰ κάποτε, ἀλήθεια,
γιὰ μιὰς πόρνης Ἰταλίδας τὸ κορμί,
τὸ μαχαῖρι μου ἐκάρφωσα μ' ὀρμή,
σ' ἐνοῦ φίλου σωματέμπορα, τὰ στήθεια!

Μὰ δὲν εἶμαι, κατὰ βάθος, κακός, ἴσως...
Κι' ἂν γιὰ μένα ἡ ἀγάπη ταπεινὸ
εἶναι αἴστημα πού τὸ περιφρονῶ,
τὴν ψυχὴ μου δὲ βαραίνει ὅμως μῖσος!

Τώρα γέρασα! Ἡ καρδιά μου ἔχει ραγίσει...
Στὸ κορμί μου νοιώθω κούραση βαρειά,
καὶ προσμένω κάποιαν ὥρα... Ἀπ' τὴ στεριὰ
μὲ καλεῖ, τὸ βλέπω, κάποιον κυπαρίσσι...

Κι' ἀφοῦ ἤσυχος προσμένω ὅ,τι θὰ γίνῃ,
ἓνα, μόνον καὶ στερνό, ζητῶ ἀγαθὸ:
Πιά εὐδόκησε, ὦ! Κύριε, νὰ χαθῶ
στὴ γαλάζια ἐδῶ κι' ὕγρῃ Ἀπεραντωσύνη!...

(Αἴγιο)

ΚΛΕΑΡΧΟΣ ΣΤ. ΜΙΜΙΚΟΣ

ΗΡΑΚΛΗΣ ΜΑΛΛΩΣΗΣ

Γεννήθηκε τὸ 1907 στὴν Ἀλεξάνδρεια. Στὴν Ἑλλάδα ἦρθε τὸ 1915 κι' ἐγκατεστάθηκε στὴν Ἀθήνα ὅπου καὶ σπούδασε. Μαθητὴς ἀκόμα ἄρχισε νὰ γράφῃ στίχους. Τραγούδια του δημοσιεύτηκαν στὸ «Φαντάζιο», στὸν «Παρθενῶνα» καὶ σ' ἄλλα περιοδικὰ καὶ ἐπαρχιακὰς ἐφημερίδες.

Ἔχει ἀκόμα ὀσκοληθῆ καὶ μετὸ θέατρο. Ἐνα δράμα του, ἡ «Νιόβη», παίχτηκε τὸ 1928 στὴν Ἔδεσσα ἀπὸ θίασο ἐρασιτεχνῶν. Τὸ ποίημά του «Λησμονημένες παιδοῦλες» βραβεύτηκε στὸ φιλολογικὸ διαγωνισμὸ τοῦ περιοδικοῦ μας, μετὸ Γ' βραβεῖο στίχων.

ΟΙ ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΠΑΙΔΟΥΛΕΣ

— Παιδοῦλες, πού σὰς εἶχαν ἀγαπήσει
τὰ παλληκάρια μιὰ φορά,
τί ἔγιν' ἡ πρώτη σας χαρὰ;

— Ἀπ' τὴν καρδιά μας ἔχει σβύσει
κάθε χαρὰ παντοτεινὰ
καὶ δὲ μπορεῖ ποτὲ ξανά
στὰ χεῖλη μας νὰ ξανανθίσῃ...

— Καὶ τὰ ματάκια σας πού φέγγαν
μετὴς ἀγάπης τ' ἀγιοφῶς,
ποῖος πόνος τ' ἄσβυσε κρυφός;...

— Καλὲ διαβάτη, τέτοια λόγια
μὴ θὰ πιστέψης καὶ ρωτῆς;
Μέσα σὲ τρισβάθα κατῶγια
ἔκλεισε τ' ὄνειρο ἡ ζωὴ
καὶ πορπατοῦμε σὲ μιὰ νύχτα
χωρὶς ξημέρωμα κι' αὐγὴ...

— Καὶ τὸ λεβέντικό σας σῶμα,
πού ἦταν σ' ὄλους ζηλευτό,
πῶς ἔχει γίνει ἀργό, σκυφτό;

(*Ἔδεσσα)

— Καλὲ διαβάτη, ρῶτα ἀκόμα
καὶ γιὰ τὰ γκριζὰ μας μαλλιά,
πού ἦτανε μαύρα σὰν τὴ νύχτα
καὶ τόσα δέχτηκαν φιλιά...
Καὶ τὰ θλιμμένα τοῦτα χέρια
τὰ μαραμμένα καὶ ξερά
τᾶπαν, διαβάτη, περιστερία
κάποια βραδυά...

— Καὶ ρῶτα ἀκόμα γιὰ τὰ βράδρια,
τ' ἄδεια τὰ βράδρια πού περνᾶν
χωρὶς ὄνειρα καὶ χάδια
καὶ δίχως προσδοκία καμμιά...
Καὶ ρῶτα τ' ἄρρωστα τὰ στήθη
πού μιὰ καρδιά κρατοῦν νεκρὴ
κι' ὕστερα πὲς γιὰ παραμῦθι
τὴν περασμένη μας ζωὴ...

— Καλὲ διαβάτη, πού ρωτοῦσες,
γιατὶ τὰ χεῖλη σου σφαλᾶς
κι' ἔτσι θλιμμένα μᾶς κυττᾶς;...

ΗΡΑΚΛΗΣ ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΛΕΤΩΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

(Α! ΕΠΑΙΝΟΣ ΣΤΙΧΩΝ)

Στερνή φορά τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου πέρα ὡς πέρα
τὸ χωρισμὸ διαλάλησε. Φωνὴ σπαρακτικιά
ποῦ ξέσχισε τὰ σπλάχνα τοῦ τὰ μαῦρα κι' ὁ αἰθέρας
τὴν ἀντιλάλησ' ἄγρια στὴ σκοτεινὴ νυχτιά.

Τὰ σίδερα ἀναστέναξαν βαρειά καὶ λυπημένα,
δλόμαυρος ὑψώθηκε καπνὸς στὸν οὐρανὸ
κι' ἀπὸ τὰ τζάμια ἀνάμεσα δυὸ χέρια ἀγαπημένα
κινήθηκαν σὲ φιλικὸ στερνὸ χαιρετισμό.

Κι' ἔπειτα...κάμποσα μικρὰ φωτάκια, θαμπωμένα,
τοῦ τραίνου πιά σημάδευαν τὸ δρόμο μακρὰ
κι' ἐκεῖνα ὄλο λιγώστευαν, χάνονταν ἕνα ἕνα
—ἄστρα οὐράνια ποῦσβυναν μέσα στὴ σκοτεινιά.

Κι' ὅταν τὸ τραῖνο-παίρνοντας καὶ σένα μακρὰ μου-
χάθηκε κι' ὀλοτρίγυρα βασίλεψε ἡ σιγή,
ἔνοιωσα τόσο ἀπέραντη, πικρὴ τὴ μοναξιά μου,
λὲς καὶ μαζί του, φεύγοντας, μοῦ πήρε τὴν ψυχή...

('Αθήνα)

ΛΕΤΩΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ

ΔΗΜ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΗΡΕΜΗ ΑΠΛΩΝΕΤΑΙ Η ΒΡΑΔΥΑ...

(Β! ΕΠΑΙΝΟΣ ΣΤΙΧΩΝ)

Ἡρεμὴ ἀπλώνεται ἡ βραδυά.
Στὴν ἔρημην βουνοπλαγιά
Κλαίει σιγανά, κρυφὰ ἡ πηγὴ...

Κλαίει σὰ μιὰ δύστυχη καρδιά
Ποῦ ματωμένη ἔχει πληγὴ,
Κι' οὐτ' ἕνα σύντροφο στὴ γῆ.

('Αθήνα)

ΔΗΜ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ

Γεννήθηκε τὸ 1915
στὴ Χαλκίδα, ὅπου καὶ
τέλειωσε τὴς Γυμνασια-
κὲς τοῦ σπουδῆς. Στὰ
γράμματα ἐμφανίζεται
γιὰ πρώτη φορά, ἀπ' τὸ
«Ξεκίνημα». Δυὸ μῆνες
πρίν, μιὰ Κυριακὴ ἀ-
πόγευμα, ἔκανε τὴν ἐμ-
φάνισή του, δειλὰ καὶ
συνεσταλμένα στὰ γρα-
φεῖα τοῦ περιοδικοῦ
μας, κρατώντας μιὰ
χειρόγραφη συλλογὴ
ποιημάτων του. 'Απ'

τὴν ἡμέρα αὐτὴ, τ
«Ξεκίνημα» τὸν ξεχώ-
ρισε μέσ' ἀπ' τὸν κύ-
κλο τῆς «φιλολογικῆς
συντροφιάς» τοῦ ἐν-
θαρρύνοντάς τον καὶ
καθοδηγώντας τον γιὰ
μιὰν ἀνώτερη ἐξέλιξη.
Στὸ Σονέττο του, «Σὲ
πορείες σκολιές», ἡ
Κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ
φιλολογικοῦ διαγωνι-
σμοῦ μας, ἀπένευμε
τὸν Γ! ἔπαινο στί-
χων.

ΣΕ ΠΟΡΕΙΕΣ ΣΚΟΛΙΕΣ...

Σὲ πορείες σκολιές ἔχει, Κύριε, χαθῆ
τὴν τροχιά ἔχει ἀφίσει τῆς σοφῆς σου τῆς πλάσης
καὶ τὸ χτίστη τὸ χτίσμα ἔχει πιά ἀρηθῆ
τρέξε μήπως ἀργήσεις καὶ δὲν τὸν προφτάσης.

Καὶ ἡ πίστη —πηγὴ— ἔχει πιά μιανθῆ,
στὸ φριχτὸ σαρκασμὸ τοῦ ὕμνος σὺ μὴ μορφάσης
τοῦ χαμοῦ του, δὲς, χάσκει τὸ πηγάδι βαθύ:
Πρὶν ὁ στρυχνος καρπίσει τὸν ἀνθὸ του νὰ μάσης.

Τὰ φτερά τῆς κατάρας, τῆς δίκιας ὀργῆς,
μιὰς φωνοῦλας π' ὀρθρίζει στὸ φῶς τῆς αὐγῆς
πάρε! πέτα! ἐμπρός! νὰ τὸν φτάσης!

τὰ ἱερά σου μυστήρια ἔχουν πιά μιανθῆ
ἀπὸ χτήνη ποῦ πέσαν σὲ βόθρο βαθύ:
τρέξε μήπως ἀργήσεις καὶ δὲν τὸν προφτάσης.

('Αθήνα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ

Σεμνὸ καὶ ἐπιβλητικὸ τελέστηκε τὴν Κυριακὴ 7 Μαΐου, στὸν Πειραιᾶ, τὸ φιλολογικὸ μνη-
μόσυνο τοῦ ἀλησμόνητου ποιητῆ Α. Πορφύρα, ποῦ ὀργάνωσε τὸ περιοδικὸ μας. Στὸ Δημοτικὸ
Θέατρο, σὲ μιὰ πρωτοφανῆ σὲ ὄγκο, γιὰ τὰ φιλολογικὰ χρονιά, συγγέντρωση, παρεβῆθη
κεῖνὴ τὴν ἡμέρα ὅλος ὁ διανοούμενος κόσμος μας, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ γνωστοὶ καὶ φίλοι τοῦ ποι-
ητῆ, ἀκόμα καὶ οἱ συντρόφοι του, στὴν ταβέρνα, μερικοὶ ἀπλοικοὶ φασίτες, ποῦ δὲν παρέλει-
ψαν νὰ τιμίσουν τὴ μνήμη του, μὲ τὴν ἀσημὴ παρουσία τους. Στοιχασιωτῆ καὶ ἐμπερι-
στατωμένῃ ἡ διμλία τοῦ κ. Μαλακάση, ἀπέδωσε ὅλη τὴν Πορφύρικὴ ἐξάνεση τῶν στίχων
του, σὲ λεπτὲς παρατηρήσεις καὶ μοναδικὴ σὲ ἀποδοτικότητα καὶ αἰσθητικὸ πλοῦτο ἡ ἀπαγγέ-
λεια τῆς ποιητικῆς κ. Μυρτιώτισσας, ποῦ κατεσυγκίνησε τὸ ἐκλεκτὸ τῆς ἀκροατήριου.

Τὸ ἐκδοτικὸ τμήμα τοῦ περιοδικοῦ "ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,
ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτύπωση βιβλίων ὡς καὶ κάθε εἶδους
τυπογραφικὴ ἐργασία μὲ τοὺς πρὸ εὐνοϊκοὺς ὄρους.
Σχετικαὶ πληροφορίες: ΔΩΡΟΥ 6 — ΑΘΗΝΑ.

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΔΗΜ. ΜΙΤΟΥΛΗ

≡ ΝΥΧΤΑ ≡

ΡΟΜΑΝΤΖΟ

ΑΡ. 15

Ν. ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ

ΠΑΡΑΤΑΙΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΘΑ

ΕΚΔΟΘΟΥΝ :

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΛΙΛΗΣ ΠΡΙΟΝΙΣΤΗ

ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Πρακτορῆιον πρὸς διάδοσιν τοῦ βιβλίου "ΞΕΚΙΝΗΜΑ,,
'Αναλαμβάνει τὴν διάδοσιν καὶ κυκλοφορία βιβλίων.
— Σύστημα πρωτότυπο — Κυκλοφορία ἐγγυημένη —

Γραφεῖα : ΔΩΡΟΥ 6 — ΑΘΗΝΑ

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΛΕΩΝ. ΡΑΖΕΛΟΥ

ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ & ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ